

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez ezimzendők:

Kolozsvár, Bástya-uteza, 9. szám.
Reclamatíók-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder* József főtítkárhoz intézendők (Hosszu-uteza 22.), a pénz-küldemények: *Bivo* Gyula egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Tren-
csin-tér 13. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), köri tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona).

Egyleti tagok, éves és féléves hirdetőik 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

A méhészeti oktatásról.

Ideje volt már, hogy a méhészeti oktatás fontos kérdését a méhészeti ügyért buzgólkodók figyelmökre méltassák. Hazai méhész-tünk terjesztése és felvirágoztatása és annak célra vezető oktatása nélkül lehetetlenség. A fejlett fokon álló szakirodalmunkat a már méhészekké vált szakemberek olvassák, köznépünk és a méhészeti iránt még nem érdeklődő közönség előtt még a szakismereteknek elemei is örökké ismeretlenek maradnak, annál inkább buzgó jele-seink szellemi kineve. A méhészeti iránt az érdeklődést felkelteni; a szükséges ismereteket a köztudatba átültetni egyedül a megfelelő méhészeti oktatás képes.

Másfél évtizede már, hogy hazánkban a méhészeti oktatás életbe lépett s örökké kár, hogy ezen új intézményt nem fejleszt-tük, tapasztalt hiányait nem pótoltuk. Ha már eddig is sok idő elveszett s méhészeti érdekünk jelentékeny csorbát szenvedett, nem mulasszuk el történelmi életünk forduló pontját, hogy a hazai mé-hészeti jövőjének, fejlődésének a közjó érdekében biztos alapját meg-ne vessük.

A méhészeti jelenleg a méhészeti vándortanítók itt-ott, más-más községekben tanítják azoknak, kiknek oktatásaikban résztvenni

kedvök van; ez a felnőttek tanítása. Egyes intézetekben is tanítják a méhészetet, ugymint tanítóképző-intézetekben, földmives és gazdasági iskolákban. Ugy az iskolai, mint a felnőttek oktatása hiányos.

Általánosan tudva van, hogy egy-egy méhészeti tanítónak tulnagy a kerülete; a másik kevésbé ismert baj az, hogy ezen szaktanítók ereje és képessége nincs kihasználva, azaz keveset utazhatnak. Rosszul alkalmazott takarékoskodás az, ha a szaktanító egy pár forint megkimélése okából egy hóban csak 10 napot, egy évben 7 hónapban utazik. Fizetését emigy-amugy is kapja, mért nem utaznék egy hóban 15—20 napig és az év 10 hónapjában. Ezen a hiányon a tanerők szaporítása sem segítene, mert micsoda haszna volna a sok szaktanítónak, ha tanítani alkalmuk nincs. Némi több utaztatással, több tanítással még a jelen tanerők is kétszer akkora eredményt érnének el. Fizetni valakit és az illendőség határán belül ki nem használni, szatócs-okoskodással sem mondható takarékoságnak.

A méhészeti szaktanító csak úgy taníthat sikeresen, ha megvan benne a képesség, de egyuttal a buzgóság is. Cseppet se csodálkozzunk, ha a jelen szaktanítók igyekezete, kitartása lankadni kezd, hisz van közöttük, ki az államot már $\frac{1}{4}$ százada szolgálja s még sem tudja, hogy holnap hová hajtja fejét. Ily méltánytalanságot az állam utolsó szolgálja irányában sem tanusít. Ideig-óráig tartó alkalmaztatásukban évi 800 frtot nyernek fizetésül, de azt is névlegesen, mert ebből fedezniök kell az el nem kerülhető utazás-tulkiadásait, a nagyobb városok drága lakbérét, sőt mi párját ritkító, még a hivatalos irodai költségeket s egyebeket; ekként alig alig marad nekik annyi fizetésük, mint a mennyit — uram bocsáss — egy jóra való szakácsné kap.

Ily tarthatlan viszonyok között hisszük, hogy a méhészeti szaktanítók járandósága a méltányosság szerint rendezve lesz és ez esetben joggal elvárható, hogy ezen állás elnyerésére képesített egyének iparkodni fognak.

A méhészeti oktatás sikerének elengedhetlen feltétele, hogy az oktató a méhtenyésztési ismereteket alapjából értse s kiváló közlő tehetsége legyen; tehát jártas méhész, de époly ügyes tanító is legyen. Akár egyik, akár másik feltétel nélkül eredmény sem lesz.

A méltányosan dotálendő állásokra a hivatottakat kell kivá-

logatni s nagyon helyes volna, ha a pályázók elébb írásban és szóban megvizsgálatnának; a vizsgáló bizottságban egy néhány kiváló méhészt vala, mint a méhészeti tanításban már jártas szaktanítók néhány részvenne.

Nem volna helyes, sőt ellenkezőleg felette káros, ha a felnőttek méhészeti oktatásának rendezése mellett az iskolai méhészeti oktatást elhanyagolnók, mivel azzal hatásosabban érhetjük el a czélt és még fontosabb amannál; hogy az jelenleg még a felnőttek oktatásánál is nagyobb hibákban leledzik, azt könnyen bizonyíthatjuk, mivel a tanítóképzőkből és a földmives és gazdasági intézetből kikerültek méhészkedni nem tudnak. Világos az, hogy ki méhészkedni nem tud, azt nem is tanulta. Legyen azután a tanítás papíron bármilyen, avval nem törődünk; kívánságunk egyedül az, hogy miként az iparostanonczot az iparhoz tudni valókra tanítatják, ép úgy valósuljon meg a törvény követelménye és tanulja meg a földmives gyerekek az ugynevezett ismétlő oktatás körében a többi mezőgazdasági ismeretekkel a méhészetieket is. Ámde ki tanítson, ha a tanító is csak könyvből tanult méhészkedni. Elengedhetetlen, hogy a tanítóképzőkben a méhészet sikeresen taníttassék, már azért is, mert ezen kevés jártasság a többi tudnivalókban mulasztást, hátramaradást nem okoz, sőt ellenkezőleg a testet edzve, a szellemet üdíti, így tehát éppen semmi okot fel nem hozhatnak pedagógusaink arra az összesen 4 év alatt össze-vissza néhány százra terjedő méhészeti tanítás ellen.

Ne kívánjunk azonban lehetetlent s ez az, hogy a tanítóképzőintézeti tanárok tanítsák a méhészetet. Más szakra készültek, mással vannak elfoglalva s ha nem méhészek, nincs semminemű eredménye kényszerített tanításuknak. Ismerek vagy 10 képzőt, de egyben sincs a méhészet tanítására képes tanerő, de minnek is erőltessük ez úton ügyünk előmozdítását? Mire valók a méhészeti szaktanárok, kivált szaporításuk esetén 1 - 2 képzőben, mint arra hivatottak rendszeren taníthatják a méhészetet, nevezetesen az esetben, ha székhelyök a képzők helyén lesz. Legyen befolyásuk a növendékek osztályozására, a méhészeti felügyelő ellenőrizze szigoruan a haladást, közegének ezen működését. Elként remélhetjük csak, hogy minden tanító a méhészet buzgó terjesztője lesz s a szaktanító működését lakó helyén állandósítani, sokszorosítani fogja. Szükséges

azonban, hogy a szaktanító viszont a gazdasági irányu ismétlő oktatásban, a földműves és gazdasági intézetekben érvényesíthesse befolyását a méhészet sikeres tanítása érdekében.

Minderre bőven telne a szaktanító rendelkezésére álló időből, csak észszerű beosztás kell hozzá, t. i. midőn különben a felnőttek oktatására az idő alkalmatlan, azaz a téli évszakban, akkor volna ideje a különböző intézetekben a méhészet elméletét oktatni.

A sikernek alapja a képesség és ügybuzgóság. Az ipar ressort ministere legutóbb szaktanítóiról ekként nyilatkozott:

»Ebből az következett, hogy azok a tanítók, létüket egyáltalában nem bírták biztosítani, már pedig az a tanító, a kinek létele folyton kétségben fogog, semmi esetre sem képes oly odaadással folytatni a szakoktatást, mint a minőre szükség volna, hogy kellő sikert mutathassunk fel. Első feladatomnak ismertem tehát t. Ház, midőn ezen állásomat elfoglaltam, hogy komolyan foglalkozzam ezen kérdéssel és ezen foglalkozásnak az volt az eredménye, hogy keresztül vittem, miszerint azok állandósága biztosítva legyen.«

A méhészeti szaktanítás előbbre vitelének szintén más útja nem lehet.

Félrendszabályokkal czélt érni nem lehetett s ezt látjuk, erről győződhetünk meg a méhészeti oktatás jelen állapotát vizsgálva s ha valaha, úgy most, a kedvezőtlen gazdasági viszonyok között teljesen indokolva van a méhészet terjesztése és felvirágoztatása által földművelő polgártársaink terhein könnyíteni.

Arat.

Gyümölcsbor és méhsör (Hydromel) készítése.

M. Mutnianski-től.

Az »Apiculteur« mult évi és ez idei folyamában M. Mutnianski varsói gyógyszerésznek egy hosszabb értekezése jelent meg V. Dubectowicz fordításában a gyümölcsbor és mézbor, méhsör (Hydromel) rationalis készítmódjáról. Mivel Mutnianski e téren a legkiválóbb szakemberek egyike, megragadjuk az alkalmat, hogy a bor készüése és készítésének pontos vegytani és bacteriologiai ismeretek alapján megírt módjait lapunk olvasóival is megismertessük. Jóllehet lapunk tere s a tárgyhalmaz miatt a számítások és vegyi eljárások ismertetését mellőznünk kell.

I-ső rész.

Gyümölcsbor-készítés.

Altalánosságban mindenféle gyümölcsből lehet bort készíteni, de a legjobbakat a ribiszke és áfonya különböző fajaiból, vagy ezek keverékéből állíthatjuk elő.

A készített bor, apró szőlő, eper vagy körte-kivonattal izletesebbé tehető, mert ha vízzel kell hígítanunk, hogy a savat hígítsuk a borban, a kivonat és aromaticus anyagok gyarapodnak.

Nem czélszerű borkészítésre a málnát s mezei és kerti epret használni, rendkívül erős aromájuk miatt. De egy keveset lehet adagolni belőlük a másféle gyümölcsborhoz. Némely alma kitűnő bort ad.

A gyümölcs általában cukorból, savakból, fehérje-anyagokból, gyantákból, pectin-ből, pectos-ból, tanninból, cellulose-ból, főstanyagokból, ásványi sókból s vízből áll.

Ezen alkatrészek közül a borkészítésnél legfőképen a cukor- és savtartalom jön tekintetbe. Mivel a gyümölcs érésének előrehaladásával fokozatosan gyarapodik benne a cukortartalom és ezzel arányban apad a savtartalom, borkészítéshez mindig a legérettebb gyümölcsöt válasszuk.

Hogy kiforrott gyümölcsborunk állandó legyen, legalább 9⁰/₁₀ alkoholt kell tartalmaznia. Legtartósabb és legjobban tisztul meg (derül) az, a mely 13—15⁰/₁₀ alkoholt tartalmaz. Savtartalma 0·5⁰/₁₀ és 0·75⁰/₁₀ között álljon.

Ha egészen rationalisan akarunk eljárni a gyümölcsbor-készítésnél, meg kell határozni a gyümölcs-lé sav- és cukortartalmát, hogy kiszámíthassuk: mennyi cukrot kell hozzá adni, hogy kiforrás után bizonyos fokú bort kapjunk. Mivel ezen eljárások helyes vegyi ismereteket s körülményes eljárást stb. igényelnek, mellőzzük leírásukat, utalással arra, hogy itt is úgy kell eljárni, mint a szőlőbor készítésnél. A gyümölcs-must cukortartalmának meghatározására Mutnianski az Oechsle-féle fajsúlymérőt ajánlja.

A jó, érett és ép gyümölcsöt fadényben kell összezúzni. A fémédények gondosan kerülendők. Az így nyert gyümölcspéphez 5¹/₁₀ cukrot* (a fölhasznált gyümölcs súlyához viszonyítva) adunk s

* Cukor helyett használhatunk *mézet* is; természetesen, tiszta pergetett, vagy szűrt mézet, melyet előbb gondosan le kell habozni. *Szerk.*

30° C.-ra melegítjük föl s forró vízzel jól kimosott hordóba töltve szoba hőmérséknél (tehát 15–18° C.) hagyjuk néhány napig állni, hogy a forrást (fermentatio) elősegítsük. A hordót arra való szővettel kötjük be.

A hozzá adott czukor átalakul glucose-vá s épügy, mint a gyümölcsben lévő élesztő gombák (fermentumok) behatása alatt alkoholra és szénsavra bomlik, ezt nevezik fermentationak, forrásnak.

Ezen állapotban a pép mindinkább eltolyósodik, clannyira, hogy 4–6 nap múlva könnyen cikülöníthető, szőrszítán át »passirozva« az anyagot. Az a része a pépnek, amely a szítán nem megy át, kézzel nyomandó ki. Ezután elegendő felapritott szalmával keverjük s kisajtoljuk. Az apritott szalma nagyban elősegíti a munkát.

Most a legjobb ideje meghatározni a folyadék czukor- és savtartalmát. S kiszámíthatjuk, hogy bizonyos fokú szesztartalma bor nyérésére még mennyi czukrot kell hozzáadnunk. A fentebb említett okok miatt a számításokat itt is mellőzzük s megjegyezzük, hogy az adagolandó czukormennyiséget itt is meg lehet határozni általában úgy, mint a szőlőbornál, mert tudjuk, hogy minden 1% alkohol előállítására a borban 2% czukorra van szükség.

A szűrőn való áttörés (passirozás) után nyert mustot természetesen még higitni kell. Már most a főlhigitás után nyert must mennyiségnek minden 10 literjére átlag még egy-egy kiló czukor adandó. A czukrot szirup alakjában s 35° C. melegen kell a musthoz adni s vele jól összekeverni. A szirupot úgy készítjük, hogy egy kiló czukorra $\frac{1}{2}$ liter vagy $\frac{3}{4}$ liter vizet veszünk. A áttörés után nyert must savanyúságától függ, hogy még felére, vagy még egyszer annyira, a mennyi az eredeti folyadék, vagy esetleg $1\frac{1}{2}$ férfogatnyira higitjuk.

Az így nyert mustban természetesen nagyon kevés az ásványi sótartalom, amely pedig az erjesztő gombák normális fejlődésének egyik fő fényezői. Ezért a folyadék minden literjére 0,63 gr. 10% -os egy kevés *Ammoniacum causticum*-ot kell adni.

Mutnianski két év óta gyakorolja ezt az eljárást igen jó eredménnyel.

Magától értetődik, hogy az alkohol tartalomnak egy bizonyos határt t. i. 17% -ot nem szabad túlhaladnia, mert akkor az erjesztő gombák elpusztulnak.

Az így elkészített mustot kétfenekű hordóba töltjük ügyelve, hogy a hordó csak 8_{10} -nyire legyen megtöltve. Jól bedugjuk. A dugón át egy kétszer derékszögűleg hajtott üvegeső hosszabbik szárát vezetjük be a hordóba olyformán, hogy közvetlen a dugó alatt végződjék. A külső rövidebbik szára alá vízzel megtöltött edényt allítunk s az üvegeső szárát 3—4 cm. víz alá merítjük, azért, hogy a hordó tartalma légmentesen legyen elzárva a külső levegőtől, de a benn fejlődő gázok távozhatnak. Ha az eljárás nem elég gondos, igen könnyen ecetes erjedés áll be s gyümölcsbor helyett gyümölcs-ecetet nyerünk.

A hordót most 20 - 25° C meleg helyiségben kell elhelyezni. 4—6 hét alatt (a cukortartalomtól és fentebbi hőmérsék állandó voltától függ) teljesen lejár az erjedés. Az erjedés bevégeződése után a hordót hűvös, de száraz pinczébe visszük s ott hagyjuk 2 hétig, hogy ülepedjék. Ekkor lehúzzuk egy tiszta, száraz hordóba, a melyet azonban színültig töltünk meg, főleg ha kevés a bor alkohol tartalma. Ha a bor nagyon dús alkohol tartalmu, akkor nem szükséges épen tele tölteni. A bedugaszolást nagyon gondosan végezzük.

Néhány hónap mulva újra lefejtjük. A lefejtést többször kell eszközölni, mert elősegíti a bor derülését, érését és megóvjá az erjesztő gombák felbomlásából eredő betegségektől. Mert az erjesztő gombák fehérje-természetnek s így bomlásnak is alá vannak vetve. Ezért lehetőleg teljesen kell őket az érő borból eltávolítani, különben kellemetlen ízt és aromát kölcsönöznek a bornak. Az erjesztő gombák bomlásából származó eme kellemetlen tulajdonsága a bornak függ a bor alkohol és tannin tartalmától, a pincze hőmérsékétől és levegője tisztaságától.

Az érés folyamata alatt adja meg az ember a bornak az ízét és zamatját (aromáját).

Az erjedés alatt az elszálló szénsav bizonyos mértékben emlékeztet a kotlás tojás szagára. Ez a jellemző szag, a mit az erjesztő szagának szokás mondani az ejedő borban lévő fehérjenemű testek bomlásából keletkező kénhidrogén (acide sulfhydrique) ered. Szükséges azonban a szénsav rontása nélkül (melyre az erjedés alatt szükség van az erjesztőnek betegségektől való megóvása céljából) eltávolítani a kénhidrogént, ami legczélszerűbben élennyel (oxigénnel) történik.

Az erjedés részben alkoholt, szénsavat, kis mennyiségű glycerint, eczetsavat stb. hoz létre, a melyek a gyümölcsben meg-lévőekkel, milyenek az almasav, citromsav, vagy borkósav és a sajátos olajokkal alkotják a bor zamatjának lényegét. A levegő éle-nyének hozzájárulásával ezekből képződnek azok a kellemes illatu vegyületek, melyek a bornak a »bouque«-ját adják. Szóval az oxgyén az jótékony közreműködő, a mely a bort bevégezi. Mutnianski az oxgyénnek 1%-os vizes oldatát használja a borban lévő kéu ki-csapására igen jó eredménnyel. 100 liter ufolag lefejtett borhoz 500 cc. 1% élelyt tartalmazó vizet ad, 3 hét múlva lefejtí s ujobb 250 cc. ad ugyanolyan folyadékából a borhoz.

Számos kísérletei alapján hiszi, hogy az élely egyik legjobb és leggyakorlatíbb szer lesz a bor, méhsőr, liqueur, stb. javítására.

Ha minden gondos kezelés dacára szükségessé válik a bor derítése, a mi különösen gyenge boroknál fordul elő, akkor a kö-vetkezőképen járunk el. De semmi esetre sem hamarább hat hónap-nál a teljes kiforrás befejeződése után. 100 literre gyakran elég egy tojásfehérje, melyhez egy kevés zsirkövet (Talk) vagy kaolint kevertünk. A borral jól össze kell keverni. A tojásfehérje a cser-savas anyagok (acid tannic.) behatása alatt megalvad s magával ragadja a borban lebegő anyagrészeket s ily módon teljesen felderíti a bort.

A japáni viaszfa.

A japáni növényi viasz egyik legfontosabb kereskedelmi cikk, jöllehet alig 40—50 éve, hogy Európába importálni kezdették; a behozatal azonban évről-évre nő. Anglia legfőbb fogyasztója.

Nem bír sem a méhviász, sem a faggyu tulajdonságaival, mert azt állítják, hogy nyáron át közönséges hőmérséknél is nagyon lágy. Japánban és Chinában ezért a növényi viaszból készített gyertyákat vékony méhviász- vagy stearin-réteggel veszik körül. Angliában, ugy látszik, megtalálták a keményítés módját, mert évről-évre töb-bet vásárolnak s értéke folyton növekedőben van.

A viaszfa-ültetvények csak annyi gondozást igényelnek, mint más faültetvények. Az egyes törzsek nem igen nőnek 5—6 méte-ren tul.

Ötéves ültetvényből tizezer darab 42,000 Urs (font) mag terem. Nyolcz éves korában 65 ezer, 10 éves korában 450 ezer, 15 éves korában 65 ezer, 18 éves korában kivénül.

A viaszot jelenleg Londonban 220 Urs-ként à 25 dolláron veszik.

10 ezer darabból álló ültetvény, mely 5 arpent (1 arpent = 1418.4579 □ méter) területet foglal el, jó terméskor 65,000 Urs nyers viaszot ad 20,000 dollár értékben. Bármily tulcsigázottnak látszik is ez a számítás, mégis sokkal kisebbre van véve az eredmény s jövedelem, mint Simon urnál, kitől a jelenlegi ismertetés van kölcsönözve.

A viaszkészítés módja:

A magvakat ősz vége felé gyűjtik s csépeléssel fosszák meg a száraktól. Körülbelül két hétig szárítják s aztán szabad levegőn gyöngén megpörkölik. Durván megőrölik. Nagy szövetttartókba helyezik s zárt edényben félóraig vagy ¾ óráig forró vizgőzők hatásának teszik ki. A massat azon melegen sajtolják ki. Az összegyűjtött viaszat aztán összeolvasszák.

Ezen a stádiumon a viasz csak harmadrendű s 135 Urs. Japánban helyt 11.60—12.60 dollár. Fehérités céljából megreszelik s a reszeléket hideg vízben megmossák s napfényre terítik ki. Ily módon 2-od rendű viaszot nyernek, melynek ára 12.40—13.20 dollár Japánban. Ezt a műveletet még egyszer végrehajtva, a viasszal nyerik az elsőrendűt, melynek értéke Japánban 13.20—14.40 dollár. (L'Apiculteur. 1896. auguszt. p. 316—317.)

* *
*

Védekezés a békák ellen.

A méhek védelmére nézve többféle utasítást olvastam, a melyekben a méhek ellenségei megnevezettek és ellenük a védekezés módja is le volt írva; de a méheknek a *békáktól* való megvédésére csak annyiban találtam említést, a mennyiben a méheshez közel veteményt, gyomot tűrni nem szabad; mert a békák a zöld vetemény és gyom között szeretnek tartózkodni és igen nagy pusztítást visznek véghez, a miben magam is teljesen meggyőződtem, de abban is, hogy a kertben a méztartalmu vetemény is hasznos, mert azt a méhek közelebb találják; tehát, hogy a kert is veteményezhető

legyen a méhek kedvéért és hogy a méheket a békáktól megment-
sük, jónak találtam a méhes előtt csak egy méternyi tiszta helyet
hagyni és hogy a méhekhez ezek az ellenségek ne férjenek, béka-
fogó vályut készítettem, mely a békákat a méheshez egy méteren
belül (vagy a mily távolságban azt a méhészt alkalmazza) elfogja
és így a teherrel hazatérő méhek bátran pihenhetnek meg a kas
előtt a földön és nem kell félteni őket a békáktól, mert azokat, a
melyek a méheshez közelíteni és ott lakomázni akarnak, a vályu
magába fogadja és onnan többé ki nem mehetnek. A vályu igen
egyszerű, a mit minden egyes méhészt is elkészíthet, csakis az anyag
kerül némi költségébe.

A vályu deszkából készül, tetszés szerinti nagyságban és bá-
dogfedéllel láttatik el. A sarkon mozgó fedél akképp van alkalmazva,
hogy a vályu belső oldalához erősített két sodrony-rugó tartja viz-
szintes fekvésben és csak oly erős a nyomása, hogy a mikor a
béka a fedélre ugrott, vagy mászott, a fedél alábillen és a béka a
vályuba esik és ott marad. Ekkor a fedelet a rugó ismét vízszintes
állásba nyomja föl s a vályu több békát is befogadhat. A vályut
akképen kell elhelyezni, hogy egészen a fedélig legyen a földbe
ásva és ha teljesen biztosítani akarjuk a méhest a békák ellen, be-
keríthetjük az egész méhest.

Ha a vályu fedele a gyengébb nyomásnak is enged, nemcsak
békát, hanem egyéb rovar is megfog.

A vályu belső oldalai simák kell legyenek, különben a
beleesett állatok kimászhatnak; még jobb, ha a vályunak ∇ alakot
adunk, ebben az esetben a kiszabadulás lehetetlenné van téve.

Bachmann Béla.

A magyar korona országainak mezőgazdasági statisztikája.

Nálunk, hol a mezőgazdaság egész közgazdaságunknak valódi
létalapját képezi, a részletes és megbízható mezőgazdasági statisztika — a jó agrárpolitikának ez a nélkülözhetetlen eszköze — két-
szeres fontossággal bír. Ez a meggyőződés bírta rá a magyar tör-
vényhozást, hogy áldozatot nem kimélve, az 1895. é-i VIII. t.-cikk
által megadja az alkalmat és eszközöket egy a kor követelményei

nek minden tekintetben megfelelő agrárstatiszka létesítésére, az évenkénti áratási adatok gyűjtése számára is biztos alapot teremtven.

A nagy összeírási munkálat a múlt év végén sikeresen végrehajtatott s a roppant terjedelmű, rendkívül gazdag anyag szakszerű feldolgozásával a földművelésügyi m. kir. miniszter úr Ó Nagyméltósága az országos magyar kir. statisztikai hivatalt bizta meg, mely a munkálattal annyira előrehaladt, hogy a több kötetre terjedő mezőgazdasági statisztikai nagy forrásmű kinyomatása még e nyár folyamán kezdetét veszi.

A mű, a mint czime is mutatja, nem szorítkozik a szorosabb értelemben vett Magyarországra, hanem felöleli Horvát-Szlavonországok adatait is, és így az egész Magyarbirodalom mezőgazdasági viszonyainak fogja teljes és hű képét nyújtani.

Az egész sorozat öt nagy kötetből fog állni, körülbelül 840 folio iv terjedelemben.

Az *első kötet* az adatgyűjtés módszerének, az összeírás lefolyásának, tanulságainak ismertetésén kívül községenként tartalmazni fogja azokat a legfontosabb adatokat, melyekre úgy a közigazgatás, mint a magán használat szempontjából legnagyobb szükség van, u. m. a területet művelési ágak szerint; a hasznos házi állatok számát, a fontosabb állatnemeket ivar és kor szerint is; az igás fogatokat a vonóerő megkülönböztetésével, stb.

A *második kötetet* egy kimerítő *Gazdacsintár* képezi, melyben mindazok, kiknek gazdasága meghaladja a 100 katastrális holdat, egyénenként felsoroltnak, kimutatattván gazdaságuk székhelye, valamint területe művelési ágak szerint, a gazdaságban alkalmazott cselédek és fontosabb gépek és eszközök száma, továbbá az állatlétszám.

A *harmadik kötet* részint tudományosan feldolgozva s összehasonlító adatokkal megvilágítva, részint táblázatos alakban, az 1895. évi aratás és szüret eredményéről számol be

A *negyedik kötet* az összeírás alkalmával az egyes gazdaságokról tudakolt részletes adatokat, a birtokos jogcíme és a gazdaságok nagysága szerinti kettős combinatióban fogja nyújtani, úgy tudományosan feldolgozva, mint táblás kimutatásokban.

Végre az *ötödik kötet* a községek, járások és vármegyék általános gazdasági viszonyait megvilágító adatokat s a levont tanulságokat fogja tartalmazni.

A földművelésügyi m. kir. minister úr Ó Nagyméltósága mind az öt kötetnek előfizetési árát, a terjedelemhez képest lehetőleg mérsékelten, *20 frtban állapította meg*; méltányolva azonban azt a buzgó támogatást, melyet a vármegyei és városi törvényhatóságok, a járási tisztviselők, a községek, valamint a szakkörök és egyesületek tagjai a mezőgazdasági összefoglalás alkalmával kifejtettek, részükre külön kedvezményes előfizetési árat állapított meg, melynél fogva *mind az öt kötetet 10 forintot* szerezhetik meg. Kedvezményes áron fizethetnek elő: a földművelésügyi ministerium alá tartozó összes hivatalok, intézetek s azok tagjai; az összes vármegyei és városi törvényhatóságok, járások és községek, nemkülönben az összes vármegyei és járási mezőgazdasági bizottságok tagjai; a gazdasági tanintézetek és földműves-iskolák és azok tanári kara, a gazdasági egyesületek és körök és azok tagjai, továbbá a mezőgazdasági statisztikai számláló ügynökök és a községi (körjegyzőség) összefoglaló bizottságok tagjai közül mindazok, kik az összefoglalás alkalmával a járási főszolgabíró igazolása szerint magukat különösen kitüntették.

A megrendelések legkésőbb f. évi augusztus hó végéig az országos magyar kir. statisztikai hivatalhoz (Budapest V. ker. Akadémia-utca 12. szám) küldendők be. A ki a megrendeléssel együtt az előfizetési pénzt is beküldi, annak a mű kötetét portómentesen fognak megküldetni.

Az öt kötetes mezőgazdasági kiadvány sorozat bolti ára 40 frt leend, miből a »Gazdacsímtár« külön 15 frton bocsátatik forgalomba.

A mű egyes kötetei részint még a folyó évben, részint a jövő év folyamán fognak megjelenni s mihelyt a sajtó alól kikerülnek, egyenkint azonnal szétküldetnek az előfizetőknek.

Kelt. Budapesten, 1896. évi július havában. A földművelésügyi m. kir. minister úr Ó Nagyméltóságának megbízásából:

Dr. Jekelfalussy József,

miniszteri tanácsos,

az országos m. kir. statisztikai hivatal igazgatója.

Méhészeti törvény tervezet.

I. FEJEZET.

A méhesek felállításáról.

1. §. A méhészkedést mindenki szabadon gyakorolhatja, nemcsak saját földbirtokán, hanem a haszonélvező is.

2. §. Községi erdőn, legelőn, vagy más, közbirtokossági tulajdont képező területen, a közbirtokosság bármelyik tagja szabadon méhészkedhetik a 3. §-ban irt feltételek mellett. A mennyiben azonban a méhtartó, a méhészet gyakorlása céljából építkezéseket is akarna fogantatni, jelen törvény az erre vonatkozó szabályokat nem érinti.

Ha a közbirtokossági területen, vagy közös birtokon többen méhészkednek, egyik méhtelep a másiktól 100 méternél kisebb távolságra, csak a szomszéd méhtelepek tulajdonosai közös beleegyezésével állítható fel.

3. §. Lakóház, utcza, közút, istálló, pajta, juh- és sertés-ól, valamint a közvetlen szomszédos belső telkek közelében 6 méternél kisebb távolságra méhszint felállítani, vagy méhcsaládokat kitenni tilos és abban az esetben, ha a szomszédos méhesek 40 méternél nincsenek egymástól nagyobb távolságban a fennebb említett helyektől, köteles a méhtartó, méhesét, legalább másfél méter magas kerítéssel bekeríteni.

4. §. A 3. §. rendelkezése nem terjesztetik ki azokra a méhtartókra, a kik csak téli elhelyezés végett (eltelelés) szállítják méhtörzseiket belső telkükre. Ebben az esetben október 1-től április 15-ig, a 3. §-ban irt helyektől 3 méter távolságra is elhelyezhetők a törzscsaládok.

5. §. A szomszédok közös megegyezése folytán 6 méternél kisebb távolságra is felállítható a méhes, de ebben az esetben annak bekerítésére, a tulajdonos még akkor is köteleztetik, ha a szomszéd azt nem kívánja.

II. FEJEZET.

A raj befogásáról.

6. §. A kiröpült rajhoz, kizárólagos joga az anyakas tulajdonosának van, a ki raj követésénél, vagy keresésénél, avagy, a már megszállott raj befogása céljából idegen birtokra léphet és onnan a rajat befoghatja a nélkül, hogy arra az idegen birtok felett ren-

delkező személytől engedélyt eszközölt volna ki; köteles azonban az okozott kárt megtéríteni.

7. §. Ha a kiröpült rajhoz többen tartának igényt, ez azé, a ki előbb követte, vagy kereste.

8. §. Ha a kiröpült rajat valaki keresés közben, vagy mielőtt a tulajdonos azt kerestette, avagy követhette volna, befogja, köteles azt a tulajdonosnak vissza adni a nélkül, hogy bármi nemű kártérítésre igényt tarthatna és ha a befogott rajban kárt tett, a tulajdonosnak kártérítéssel tartozik.

9. Abban az esetben, ha a törzs-család tulajdonosa a kiröpült rajat a 10. §-ban irt határidő letelte előtt, de a megtelepedés után 3 óra alatt be nem fogta és nem is követte és ezt más jóhiszemű leg befogja, a tulajdonos csak abban az esetben követelheti vissza befogott raját, ha a befogással járó költségeket megtéríti. Ez azonban a raj értékének egy negyedrésznél több nem lehet.

10. §. A kiröpült raj gazdátlaná válik, ha az anyakas tulajdonosa két nap alatt azt el nem fogta és nem is kereste, vagy a raj követésével és keresésével önkényt felhagyott. Ebben az esetben, közös földön bárki, saját földjén pedig a tulajdonos, vagy haszonélvező befoghatja és megtarthatja. A mennyiben ez utóbbi a raj iránti jogát érvényesíteni nem akarja, a rajt, a 6. §-ban irt feltételek mellett bárki befoghatja és megtarthatja.

11. §. Ha a méh-raj idegen, de be nem népesített köpiibe vonult be, a raját követő tulajdonos, az iránti tulajdonjogát ép úgy érvényesítheti, mintha a raj szabadban szállott volna meg, mely esetben az idegen méhköpi építményében, a raj kivétele alkalmával okozott kárért a raj tulajdonosa nem felelős.

12. §. Ha a méhraj valakinek már benépesített köpijébe vonul be, a köpi tulajdonosa a rajt megtarthatja és a raj tulajdonosának kártérítéssel nem tartozik.

13. §. Ha több tulajdonos törzscsaládjából kiröpült rajt összehoztak, azok a tulajdonosok, a kik a rajokat követték, vagy keresték, az összehozott rajból abban az arányban részesülnek természetben, a mint a keresett rajok számaránya szerint meghatározható.

Ha az összeállított rajok önként szétválnak, vagy ha az összeállított rajokat a tulajdonosok, az anyaméhek és a nép elosztásával különítik el, a megosztás sorshuzás utján történik.

Ha azonban a természetben való megosztásnak a tulajdonosok valamelyike ellentmond, az egész összeállott raj a községi előljáróság közvetítésével elárverezendő és a befolyt vételár, a rajok tulajdonosai között, megfelelő arányban elosztandó.

III. FEJEZET.

A méhek pusztítása elleni intézkedések.

14. §. Idegen méhek tömeges elfogása, elpusztítása, vagy valamely ártalmas szernnek ebből a célból való kitétele, tilos. A menyenyiben e cselekvény nem minősül büntető törvénybe ütköző vét séggé, e törvények szerint büntetettik.

15. §. Mézeskalácsosok, méz-szűréssel, sajtolással, továbbá cukor előállításával, vagy feldolgozásával foglalkozó gyárosok, iparosok kötelesek az üzemet olyképen zárt helyiségben folytatni, hogy idegen méhek a méz- vagy cukortermékekhez, avagy hulladékokhoz ne juthassanak.

16. §. Mézkereskedők, vagy mézgyűjtők csak olyképen zárt edényben szállíthatnak mézet, hogy az edény tartalmához a méhek hozzá ne férhessenek.

IV. FEJEZET.

A méhek rablásáról.

17. §. A méhek rablása esetén, a rabló méhcsalád tulajdonosa a megrablott méhcsalád tulajdonosának rendszerint kártérítéssel nem tartozik. A megrablott méhcsalád tulajdonosa követelheti azonban a rabló méhcsalád tulajdonosától, hogy a rablás megszüntetése céljából alkalmas intézkedéseket tegyen.

Ha a megrablott méhcsalád tulajdonosának ebbeli felhívása eredménytelen maradna és a rablás oka nem a megrablott méhcsaládokban, vagy azok tulajdonosában van, a rabló méhcsalád tulajdonosa kártérítésre kötelezhető.

V. FEJEZET.

A ragadós költés-rothadás.

18. §. Ha valamely méhesben költés-rothadás lépik föl, a méh tulajdonosa, vagy a gondozással megbízott személy köteles arról haladék nélkül és pedig legfőlebb 24 óra alatt értesíteni a községi előljárót, rendezett tanácsu városban a rendőrkapitányságot. E ha-

tóságok kötelessége azonnal értesíteni a méhészeti felügyelőt, ki a betegség minőségének szakértői megállapítása céljából köteles haladéknélkül intézkedni.

19. §. Addig is, míg a ragadós költés-rothadás jelenléte szakértőileg megállapított: abból a méhesből, melyben a költés-rothadás fellépett, tiltva van élő méhet, vagy bármely méhészeti nyers terményt, méhészeti eszközöket, ide értve a méhkasokat is, bárhova szállítani.

20. §. Ha valamely méhesben a ragadós költés-rothadás jelenléte megállapított: a beteg törzset, a tulajdonos köteles a hatóság ellenőrzése mellett azonnal megsemmisíteni. Ha a tulajdonos ezt elmulasztaná tenni: a megsemmisítést maga a hatóság hajthatja végre.

21. §. A ragadós költés-rothadásban szenvedő méhtörzsszel együtt megsemmisítendő annak összes építménye és a méhköpu is; kivétel a deszkaépítményü méhlok, mely fertőtlenítés után a tulajdonos birtokában hagyandó.

22. §. Ragadós költés-rothadás esetén a méhes, az ahhoz tartozó helyiségek, valamint az összes méhészeti eszközök fertőtlenítendőek.

23. §. Ha valamely méhesben a ragadós költés-rothadás jelenléte megállapított, onnan élő méhet, mézet, viaszat, lépet és bármilyen méhészeti eszközt eladni, vagy elszállítani mindaddig tilos, míg a forgalom korlátozása iránti tilalmat az illetékes hatóság meg nem szüntette.

24. §. Azoknak a méhtörzsöknek a tulajdonosai, kik attól a helytől, a hol a ragadós költés-rothadás jelenléte megállapított, 5 kilométernél kisebb távolságra méhészkednek, élő méhet a község határáról mindaddig nem szállíthatnak tovább, míg a forgalom iránti tilalmat a hatóság meg nem szüntette.

25. §. Ha a ragadós költés-rothadás egy vagy több községben nagyobb mérvben elterjed, a község, egészben vagy részben, s szükséghezképest több község, mint vész-terület elzárható, mely esetben a méhészeti termények forgalma a 23. §. értelmében egész vész területen korlátoztatik.

26. §. Külföldről Magyarországra élő méh csak abban az esetben szállítható, ha a küldő hatóságilag igazolja, hogy méhesé-

ben, vagy attól öt kilométernyi közelségben ragadós költés-rothadás nincs és hat hónapon belül nem volt.

27. §. Ha valamely méhcsalád az átvétel után 10 nap alatt ragadós költés-rothadásban megbetegszik, az vélelmeztetik, hogy már az átvételkor beteg volt és azért, az átadó kezeskedni tartozik. De ez a jogvélelem csak abban az esetben szolgálhat az átvető javára, ha a 10 napi határidőn belül, az észlelt betegséget a község előljárójának, rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitányságnak, bejelentette és ha azon a helyen, a hol az átvett méhtörzset tartotta az átvétel idejében, vagy megelőzőleg 6 hónapon belül ragadós költés-rothadásban szenvedő méhcsalád nem volt.

VI. EEJJEZET.

A mézhamisításról.

28. §. Méz elnevezés alatt csak a méhek készítette, minden másnemű anyagtól mentes termény hozható forgalomba.

Hamisításnak tekintetik mindaz, a mi méz elnevezés alatt hozatik forgalomba, de valódi mézen kívül más idegen alkatrészeket is tartalmaz.

29. §. Hamisításnak tekintendő, ha szűrt vagy sajtolt méz pergetett méz elnevezés alatt hozatik forgalomba, valamint az is, ha a méz, bármi nemű illó olajokkal vegyítettik.

VII. FEJJEZET.

A viaszhamisításról.

30. §. Az 1895. évi XLVI. t.-cz. hatálya a viaszhamisításra is kiterjesztetik.

31. §. Méhviasz elnevezés alatt tilos oly anyagot forgalomba hozni, mely a méhek készítette viaszon kívül bármi más anyagot tartalmaz.

32. §. A mennyiben a forgalomnak szánt nyers vagy már átalakított viasz, különösen pedig a múltép a tiszta méh-viaszon kívül más anyagot is tartalmazna: az, a ki forgalomba hozza, vagy annak forgalmát közvetíti, köteles azt olyképen eszközölni, hogy minden egyes darabon, vagy csomagon feltűnő módon kitüntetve legyen, hogy nem tiszta viasz, valamint a vegyítésre használt anyag minősége és mennyisége is százalékokban kitüntetendő, ellenkező esetben hamisításnak tekintetik.

33. §. A bizományos, vagy az eladást közvetítő raktárlajdonos, a mennyiben a nyers viaszat, vagy viaszkészítményeket a 32. §-ban irt feltételek mellőzésével hozta forgalomba, felelős.

34. §. Ha a hamisított viasz külföldi gyártmány és mint bizományi áru hozatott be, a hatóság azt elkobozhatja, ha pedig belföldön gyártatott: a hamisított viasz elkobzása mellett, a gyárost, a kihágás ismétlése esetén iparüzleti jogositványa elvesztésére is ítélheti.

VIII. FEJEZET.

Büntetések iránti határozatok.

35. §. A ki a 3, 14, 15, 16, 18, 19, 23. és 24. §§. rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el és a következő pénzbüntetéssel büntetetik:

1. A 3, 14, 15. és 16. §§. rendelkezés megszegése esetén 5 - 50 frt.

2. A 18, 19. §§. megszegése esetén 10 - 100 frt.

3. A 24. §§. rendelkezése megszegése esetén 10 - 200 frt.

4. A 23. §. megszegése esetén 50 - 300 frttal.

36. §. A pénzbüntetésen kívül minden egyes esetben a magán kártérítés is megállapítandó.

37. §. A 35. §-ban elősorolt kihágások feletti biráskodásra a járás főszolgabirája, r. t. városokban a rendőrkapitányság illetékes, másodfokban az alispán, r. t. városokban a városi tanács, harmadfokban pedig a közigazgatási bizottság.

38. §. A 17. és 27. §§., valamint a II. fejezetben foglalt magánjogi pörös kérdésekben a községi bíróság illetékessége állapittatik meg és pedig a II. fejezetben irt esetekben a községi bíróság lesz illetékes első fokban itélni, melynek területén a vitássá vált raj megszállott.

39. §. Jelen törvény alapján megállapított és felhajtott pénzbüntetések méhészeti célokra fordítandók.

A magyar méhészek kongresszusa

(1896. aug. 21., 22., 23.)

ösmerkedési estély.

A kongresszus tagjai augusztus 20-án este egybegyültek a Petanovics vendéglőjében ismerkedési estélyre. A fő- és mellékter-

mek zsufolásig megteltek s az asztalok mellett mintegy 300-an foglaltak helyet, a kik között a méhésznők is igen szép számban voltak képviselve.

Kilencz órakor lépett a terembe *Vámosy Mihály*, a magyar méhészek köztiszteletben álló érdemes veteránusa, kit a méhészek éljenzéssel fogadtak; erre megzcndült a cigányzene s kitünő hangulatban ösmerkedtek a szélrózsa minden irányából összesereglett méhészek és méhésznők.

Az első pohárköszöntőt *Vámosy Mihály* mondotta: üdvözölte a nem remélt szép számban összegyűlt méhészeket. Br. *Ambrózy Béla Vámosyra*; *Huber Nándor* br. *Ambrózyra*, mint jeles méhészeti íróra; *Balázs János Binder* Ivánra; *Nyamosny Gyula Liebnerre*, mint a legáldozatkészebb kitünő méhészre, *Bacskaý Sámuel Sötér Kálmánra*, mint nemcsak Magyarország, de a kontinens legnagyobb méhészeti írójára mondott pohárköszöntőt.

A társaság éjfél felé oszlott szét s minden méhészbizonyára az első találkozás legjobb benyomásával távozott.

A kongresszus megnyitása.

Az országos méhészkongresszus augusztus 21-én nyílt meg a kiállítási ünnepségek csarnokában. Vidéki gazdaemberek, földbirtokosok, a méhészettel foglalkozó lelkészek, tanárok és a méhészet iránt érdeklődő fővárosiak nagy számban gyűltek egybe, hogy a méhészet érdekében, a közös érdekeket és teendőket megbeszéljék. Az ünnepélyek csarnokának hatalmas földszinti terme egészen megteli érdeklődőkkel és a szakemberekkel. Jelen voltak mintegy 500-an. A kongresszus tagjai igen csinos jelvényt viseltek: emailrozott bronzérmét, a melynek közepén egy kiterjesztett szárnyu méh van, körülötte e felírás: »Magyar méhészek országos kongresszusa 1896.«

A kongresszust a magyar méhészek nesztora, *Vámosy Mihály* nyitotta meg az alábbi szép és hatásos beszéddel:

Az ezredéves ünneplések közepett, a midőn e drága haza minden zugában a hálaének és lelkünk mélyéből fölfakadó ima száll föl az eget urához, egybegyűlünk mi is jámbor méhészek, hogy ünnepet üljünk s ez ünnep alkalmával fölmutassuk a munkát, haladást; melyet ezelőtt mintegy 25 évvel csekély készüllettel, de annál nagyobb jóakarattal és buzgósággal kezdettünk meg.

Nehéz volt a kezdet, még nehezebb a folytatás, mert hát mint mindenütt, úgy a mi munkánkban is temérdek volt az akadály, mely a haladásban gátul szolgált. Ámde a fáradhatatlan munkások ügybuzgósága s ernyedetlen munkássága meghozta azt, amit óhajtottak, meg a nagyszerű eredményt, melyet ma oly teljes önelégültséggel fölmutatni képesek vagyunk.

Igazán büszkén emelhetjük föl fejünket ma úgy, mint a jövőben, mert oly eredményt tudunk fölmutatni a rövid idő alatt véghez vitt munka után, mely méltán támaszthat, ha irigykedést nem is, de bámulatot igen az eredmény fölött.

Haladást mutatunk minden irányban, a méhészet elméleti és gyakorlati fejlesztésében, a fogásokban, melyek sajátunk, az eszközökben, melyet jó részt a külföldről hoztunk által, de a magunk körülményeihez és viszonyaihoz alakítottunk által s ma már, meg lehet cséket és nagyot mondok, de meggyőződésem az, hogy a külföld jöhet által hozzánk tanulmányozást tenni úgy az elméleti, mint a gyakorlati dolgokban.

Csak félszázaddal is ezelőtt, nem is említém a régebbi multakat, fegyverzőrej hangzott e haza földén a jogokat védelmezve. Ugyan ki gondolt volna arra, hogy más uton is lehessen a hazát és nemzetet boldoggá és vagyonossá tenni. Igaz ugyan, hogy nemzetünk a harcok világában nagy és dicső multtal bír s ez minden honfi lelkében büszkeséget ébreszt s a multat magasztalni hívja fel. Ámde a harcias dicsőség mellett elszomorító volt a nyomor, a szegénység, a vagyontalanság. Igazán isteni csoda volt és csodának kell tartanunk ma is, hogy a maroknyira oivadt nemzet fönn tudná tartani és oly nagy és dicső eredményekhez jutott.

A küzdelmek, a harcok nehéz napjaiban alig volt nyoma a haladásnak. A béke angyalának kellett reánk és e szent haza földére szállani, hogy munkához láthassunk, hogy a sulyos álobból fölocsudva, föltaaljuk az eszközöket és módokat, melyek által egy szebb jelent és jöföt teremthessünk magunknak és a hazának.

Támadtak férfiak kik a haza szeretetétől lelkesítve, keresték az utat és módot egy szebb jelen és jövő megalkotásához. Támadtak Moccaenasok, kik a becsületes törekvésű munkásokat jóakarattal s anyagi erővel támogatták céljaik elérésében.

Munkásaink nem félték szembe nézni a munka nehézségeivel;

dolgoztak, fáradtak s ha valami nem sikerült egyik uton, ujra kezdték a másikon s mindaddig dolgoztak, mig megjött a siker, a szivet és lelket öröme ragadó eredmény.

E munkástársaink közül legyen szabad fölhoznom csak néhányat, kik rendithetlen munkásságaikkal uttörői valának a méhészetnek. Itt van közöttünk Br. Ambrózy B., ki nemcsak a gyakorlat terén, még a méhészet tömörülése előtt tudott felmutatni nagy eredményeket, de sok évre terjedő tapasztalatait és ösmereteit egy értékes és szép kiállítású könyvbe rakta le s bocsátotta közre. Említem-e Sötér Kálmánt, ki évek során át tett tanulmányát szintén könyvbe foglalta s az áldozatra kész erdélyrészi egyesület segítségével bocsátotta és bocsátja utra a mi javunkra és hasznunkra összegyűjtött nagyértékű adatait. A multban is voltak hű és odaadó munkásaink. Itt a központban néhai Kriesch János, hazánk déli vidékén néhai Grand Miklós. Ezek ketten elévülhetlen érdemet szereztek maguknak a méhészet terén. Grand a délvidéken tömörítette és buzditotta a méhésztársakat. Kriesch itt a központban tette ugyanazt. Mindkettő sok nehézséggel küzdött; de küzdöttek buzgósággal és eredménnyel s mindenkinek egy-egy jókora csapatból álló követője lett. E két nagy csapatból áll a mai országos egyesület, melynek egyetértő tagjai alkotják a mai kongresszust, melynek föladata még nagyobb lendületet adni a megkezdett nagy munkának.

És amidőn most így itt együtt vagyunk, lehetetlen, hogy amidőn mi magunk is látva a haladást s haladásunkkal beszámolunk önmagunknak úgy, mint a nagy világnak, a legnagyobb örömmel ne dobogjon föl szivünk és egy édes érzélem ne hasson át lelkünkön. És még inkább örömtől áthatva vagyunk, ha meggondoljuk, hogy mindaz, amit most látunk, alig egy negyedszázad eredménye, amennyiben a munka lázas sietséggel folyt s foly ma is ernaedetlen buzgósággal.

Hogy idáig jutottunk, hogy ily szép eredményt tudunk fölmutatni, a saját áldozatkészségünk és munkálkodásunk mellett több tényezőnek is köszönhetjük.

Első sorban hálásan kell megemlékeznünk királyné Ó Felsőgéről, ki nem csupán névleges védnöke egyesületünknek, de kegyes adományával minden évben siet segítségünkre. Ó Felsőgének, ami-

dön itt e helyen az önök meleg érzelmeivel találkozva, hálás köszönetet mondanék, egyszersmind kérem az igen tisztelt kongresszust, legyen szives hálás érzelmeimnek egy táviratban kifejezést adni.

Dicsőségesen uralkodó királyunk sem feledkezik meg rólunk. Ő Felsége is minden évben kegyességének jelét adja az egyesület iránt. Egyébiránt kiállításunk megtekintése alkalmával teljes megelégedésének kegyeskedett kifejezést adni, mely bennünket további tevékenységre késztet és ösztönöz.

Hogy a méhészet ügye minél nagyobb lendületet nyerjen, a kormány részéről meleg, rokonszenves atyai támogatásban részesül, nemcsak, de anyagi segítségét sem vonja meg tőlünk. Ministereink, Bethlen gr., Festetich gr., jelenlegi miniszterünk, Darányi Ignác ő nagyméltósága s a környezetében levő befolyásos urak kiváló jóakarátát birjuk. Él bennünk a remény, hogy azt meg is fogjuk tartani tudni s a méhészet nagy ügyének ezáltal előmozdítását mindenkor elő fogjuk cszközölni. Ez a hit vezet bennünket arra, hogy a leghálásabb köszönetünknek adjunk kifejezést a magas kormány s a nagyméltóságn miniszter ur jóakarataért és pártfogásáért.

Nem zajjal, nem lármával, nem dicsékvéssel vezetjük és folytatjuk munkánkat, hanem csendes nyugalommal, összhanggal, teljes egyetértéssel, minek természetesen azon kellemes credménye van, hogy mindig biztosan — habár lassan is — de haladunk.

Ám de ne higyjék el, hogy a munka be volna végezve, még marad tenni való az ifjabb nemzedékek részére is. Mi öregek, nonsokára kidőlünk, vagy egy-egy súlyos csapás által leszorittatunk a tevékenység teréről, helyeinket az ifjabb nemzedéknek s annak friss erejének kell betölteni. Mi megtettük kötelességeinket a multban s munkaszeretetünk által megtesszük a jelenben is, a míg arra erőt és hivatást érezünk magunkban, de eljön az idő, a midőn háttérbe kell állanunk s akkor az ifjabbak álljanak elő, az övék a jövő. Mi a göröngyös utat meglehetősen elsimogattuk, ezen elég biztosan lehet haladni, a sikert biztosítani.

Ifjabb méhésztársak, a jövő emberei! Szeressék meg a kis-méheket, kedveljék meg a velök való bibelődést. Dolgozzanak, higyjék el, hogy a velök való foglalkozás sok kellemetlenséget keserűséget feledtet, édessé és kellemessé teszi az életet és az életben

előforduló nehéz napokat. Fejlesszék a tökéletesedés felé a mi megkezdett munkáinkat.

Nekünk sokat kellett törődnünk az előnkbe gördült bajokkal, sokszor aggodalmas levelezést kellett folytatnunk a leküzdhetetlennek látszott akadályok miatt, melyeket ma a legvilágosabban ösmerünk és könnyen el tudunk háritani önöknek, ifju társaim, nem kell ki- és megtalálni egyet és mást, aggodalom nélkül foghatnak a munkához és folytathatják azt.

Adja az Isten, hogy egykor a nemzetifjuság munkássága is oly sikert tudjon fölmutatni, melyre az ő utódaik is büszkeséggel mutathassanak rá.

Amidőn lelkem egész örömeivel elmondám e buzdító szavakat, engedjék meg, hogy üdvözöljem mégegyszer önöket, mint a kongresszus tagjait, különösen az Erdélyrészi méhész-egyesületet és annak küldötteit, továbbá a kolozsvári, dobokai gazd. egyesületet, a székesfehérvári, szepességi, karczagi méhész-egyesületet és azoknak tisztelt küldötteit. Felkérem mindnyájokat, hogy legyenek szivesek bennünket törekvéseinkben és céljainkban szívvvel és lélekkel támogatni, segíteni.

Kongresszusunk létrejöveteléhez lelkiismeretes odaadással működött a csoport-bizottság ugy együttesen, mint egyenkint, miért is teljes elismeréssel kell adóznunk. De nem feledkezhetünk meg hálás elismeréssel lenni méltóságos Schmid József, nagyságos Krisztinkovics Ede és ngs. Kovács Gyula dr. igazgató urak iránt, kik a legnagyobb készséggel a legjobb akarattal, utbaigazítással voltak irántunk s a legszivesebb készséggel maguk is azon voltak, hogy kongresszusunk oly meglepő szép sikerrel kezdje meg munkálkodását, a mint azt megkezdeni látszik.

De hogy ezentul is szép rendben és ékesen folyanak mindennek, miután a csoport-bizottság annak idején már gondoskodott a kongresszus védnökéről, ki egyszersmind diszelnöke is üléseinknek s ez nem más, mint nagyméltóságú Wekerle Sándor ur, ki a legnagyobb készséggel volt kegyes fölkerésünkre e tisztet elvállalni s munkásságával, befolyásával kongresszusunk megteremtésére közreműködni. Most még ezuttal elnökökre van szükségünk s én erre nézve bátor vagyok indítványozni, hogy méltóztassanak megválasz-

tani és elfogadni elnöknek nagyságos Liebner József urat, ki már eddigelé is az előkészítő-bizottság elnöke lévén, a dolgok menetét tudja és ismeri s ennél fogva mintegy hivatva van a kongresszusunk ügyeinek vezetésére.

Isten hozta önöket, az Isten legyen velünk, adja meg az erőt és kitartást munkánkhoz, az Isten tartsa föl közöttünk az egyetértést, hogy ennek erejével munkálkodhassunk a haza javára és közjólétére s tegyük emlékezetessé mi is méhészek a méhészet történetére nézve nemzetünk főnállásának ezredik évét.

Éljen a haza! Éljenek a méhészek!

A zajos éljenzéssel és tapsal fogadott megnyitóbeszéd után megválasztották a tisztikart. Elnök lett Liebner József földbirtokos, alelnökök Bodor László és Matuska István. A kongresszus védnökeért, Wekerle Sándorért br. Ambrózy Béla, Vámosy Mihály és Bodor László küldettek ki. — Perczekig tartó taps és éljenzés üdvözölte a védnököt, a mint a teremben megjelent. Liebner üdvözölte néhány lelkes szóban, a mire Wekerle éppen válaszolni készült. Ebben a pillanatban egészen váratlanul lépett a terembe Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter. A meglepett méhészek harsány éljenzéssel fogadták és Wekerle néhány meleg szóban üdvözölte. Az üdvözlésre Darányi Ignác a következő beszédben válaszolt:

Nagyméltóságú védnök ur! Mélyen t. kongresszus! A midőn a kongresszuson megjelentem, tettem ezt azért, hogy ezzel is jelezsem azon kiváló fontosságot, melylyel a méhészet ügye hazánk gazdasági fejlődésére nézve bir és jelezsem azon őszinte rokonszenvet és nagyrabecsülést, a melylyel a magyar méhészek működése iránt viseltetem. Az utóbbi időkben kettős volt az a működés, melyet a méhészek kifejtettek s ennek fejében kétszeres tiszteletet, kétszeres megbecsülést — és hozzáteszem — kétszeres támogatást is igényelnek. (Éljenzés.) Abban a hitben vagyok, hogy midőn a kisközgazdaság felsegítésére irányítjuk működésünket, akkor a méhészetet hatalmas tényezőnek kell tekintenünk. De a mai kongresszus sikerének biztosítékát és garanciáját abban is találom, hogy ez ügyek élére oly férfit sikerült megnyerniök dr. Wekerle Sándor ur ő nagyméltósága személyében, ki élete minden szakában a munka, a tettek és eredmények embere volt. (Éljenzés.) Köszönetet mondok azon szives fogadtatásért, melyben nagyméltóságod és a t. kon-

gresszus részéről részesülteni, üdvözlöm önöket s hazafias munkájukhoz szerencsét kívánok. (Éljenzés.)

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Wekerle Sándor a következő beszédet tartotta: T. hölgyeim és uraim! Midőn szives meghívásuk folytán szerencsés vagyok körükbe megjelenni és az ezredév alkalmával itt a kongresszusra egybegyűlt méltó társaimat melegen üdvözölni, köszönetet mondok azon kiváló kitüntetésért, hogy engem a védnöki tiszttel méltóztattak érdememen felül felruházni. Nagynak, kiválónak tekintem a megtiszteltetést azért, mert ilyen diszes gyülekezeti ajándékozott meg bizalmával engem s mint a mezőgazdaság egyik szerény művelőjét is munkára szólítanak fel. Méhészetünk kiemelkedett már a közönséges kedvtelésnek ártatlan bölcsőjéből s már nem is a háztartásnak kívánt hasznos, kiskörü segédeszköze lenni, hanem jelentékeny közgazdasági szerepre tart számot és érdeklődésre hívja fel mindazokat, kik a mezőgazdaság felvirágoztatása iránt érzékkel bírnak. Én, daczára a nehéz viszonyoknak, azoknak a súlyos bajoknak, melyek mezőgazdaságunkra nehezédnek, soha sem tudtam annak szebb jövőbe vetett bizalmamat elveszíteni, sőt minden bajból, csapásból újabb reményt véltem méríteni a mezőgazdaságnak nagyobb fellendülésére. Ezt pedig úgy érzük el, hogy ha a gazdálkodás minden ágazatát, úgy a méhészetet is felkaroljuk s azokat a kincseket se hagyjuk durva göröngyként az utszélen heverni, melyeket az okszerű méhészet rejt magában. Felső-Olaszországot jólétre tudta emelni a méh szorgalma, ezt a jólétet elérhetjük mi is, hisz hazánk gazdag flórája reményt nyújt erre.

Ha a méhészetnek a kellő helyet közgazdaságunkban biztosítani akarjuk, akkor 1. széles körben fel kell keltenünk az érdeklődést a méhészet iránt; 2. fejlesztenünk és terjesztenünk kell a méhészeti szakismereteket és 3. a méz-értékesítés kérdésével is alaposan kell foglalkoznunk s a mézet nemcsak mint élvezeti cikket kell tekintenünk, hanem a legegészségesebb emberi táplálékul és mint higiénikus szert a kellő világításba kell helyezni.

Végül t. kongresszus az érdekképviselőtről is kell gondoskodnunk, mely szorosabb összeköttetésbe hozza időnként a méhészeket és szakembereket.

Mindezen kérdések tisztába hozatala ezen kongresszus feladata,

igyekeztem közigazgatási szempontból szűk keretben foglalkozni a méhészet ügyével s midőn most a kongresszust megnyitva, nálam hivatottabb szakembernek engedem át a szót, azzal fejezem be felszólalásomat, hogy ne keressük a tenger mélyén a gyengéket, ne a föld méhében a szinaranyat, kis munkásaink, a méhek biztosabban megtalálják e kincseket mezőink virágain! (Hosszan tartó lelkes éljenzés és taps.)

Ezután a rendes előadásokra került a sor. A napirend első tárgya volt a magyar méhészegyletek országos szövetségének tervezete, kapcsolatosan az állandó kongresszus kérdésével. Dr. Hummer Nándor, a Szent István-társulat titkára volt az előadó. Az előadás kapcsán benyújtott határozati javaslat így hangzik: »Tekintettel arra, hogy a hazai méhészet már annyira megízmosodott, hogy a nemzeti közgazdaság egyik jelentékeny ágát képezi, tekintettel arra, hogy hazánkban az okszerűen méhészkedők száma feltűnően felszaporodott s ezekből kifolyólag sok országos jelentőségű feladat vár a megoldásra, a melyek elintézéséhez a fennálló méhészeti egyletek már nem elegendők, mert érdekeink annyifélek és olyanok, hogy azokat sem vándorgyűlések, sem pedig a közös kongresszusok nem védelmezhetik meg, érdekeink ugyanis a hazai viszonyokból kelve amazokéval gyakran ellentétben állanak, mondják ki a magyar méhészek, hogy az érintett közös feladatok megvalósítása és a közös érdekek megvédése céljából megalkotják a magyar méhészek kongresszusának állandó intézményét, a mely minden évben az ország más-más városában tartatnék meg.« A méhészeti kongresszus alapszabályai szabályozzák a megtartás módozatait.

A határozati javaslatot, valamint az alapszabálytervezetet elfogadta a kongresszus.

A második előadó báró Ambrózy Béla volt, a ki huszonöt évi tapasztalatait mondotta el a méhészet terén. Elmondta, hogy a hetvenes években nehéz viszonyok mellett kezdte meg a méhészetet és most elérte, hogy Amerikába, Norvégiába, Svédországba stb. ő szállítja a mézet. Melegen ajánlja a méhészet tenyésztését és ápolását mindenkinek, a ki kedves munka útján biztos kenyeret akar magának szerezni.

Az előadót megéljenzették a méhészek. Wekerle Sándor pedig köszönet mondott neki a tanulságos és tartalmas előadásért.

A harmadik előadó volt Kovács Antal országos méhészeti felügyelő, a ki a »méhészeti szakoktatásról általában, különös tekintettel a vándortanítói intézményre« cizmellel tartott előadást.

Ezen tételhez az előadó formális határozati javaslatot nem nyújtott be, ezért a kongresszus előkészítő bizottsága a III. országos gazdakongresszus részéről is elfogadott következő határozati javaslatot ajánlotta elfogadásra: 1. A kongresszus felhívja a kormány figyelmét arra, hogy az országban még mindig nincsenek méhészeti iskolák, a hol a méhészet iránt érdeklődők nyilvános előadásokat hallgathatnának és a méhészet iránt érdeklődők a méhészet elméleti és gyakorlati részét alaposan elsajátíthatnák és a hol egyesek méhes kezelői minősítést nyerhetnének. Az ilyen iskola hiánya nagyban megakaszthatja a méhészet terjedését, főként a közép és a nagyobb mezőgazdaságokban. 2. Mondja ki a kongresszus, hogy a méhészeti vándortanítók kerületeit, a melyek most 8—12 vármegyét foglalnak magukban, szükségesnek tartja most kisebbre szabni, úgy, hogy egy-egy vándortanító ellátása alá négy vármegyénél több ne tartozzék.

Élénk vita indult meg a határozati javaslat körül, melyben részt vettek Gergely, Bodor László, Szóts András, Borszéký Soma, Hirschmann, Dömötör László, Kalos, satöbbi. A határozati javaslatot némely kiegészítésekkel elfogadták. Séter Ida felszólalására, azt is kimondták, hogy a méhészeti oktatásba a nők is bevonandók.

Ezután Bodor László kir. törvényszéki bíró, az erdélyrészi méhész-egylet alelnöke tartott előadást a méhészeti védtörvényről. Az előadás kapcsán a következő határozati javaslatot nyújtotta be: »Mint hogy az előadottak a méhészközönség azon nézetét és meggyőződését fejezi ki és indokolja, hogy a jelenlegi mezőrendőri törvény a méhészet érdekeit csak igen hézagosan védelmezi, szükségesnek tartja a kongresszus, hogy a törvény Bodor László törvényszéki bíró által készített törvénytervezet alapján revideáltassék és kiegészítettessék.

A megindult vitában részt vettek Binder Iván szerkesztő-titkár, Szalay Ottó, Kellner János, báró Ambrózy Béla, Balogh Gergely, stb. A kongresszus kimondta, hogy a benyújtott törvénytervezetet a kongresszus intéző bizottságának adja ki felülbíralás és javaslat-

tétel végett. A javaslatot a jövő évben tartandó méhészkongresszus elé terjesztik és azon határoznak véglegesen fölötte.

A mai tanácskozás napirendje ezzel ki lett merítve. A távozó földmivelésügyi minisztert és Wekerle Sándor díszelnököt, a tanácskozások végén lelkesen megéljenzte a méhészközönség.

Második nap.

Ma is nagy érdeklődés mellett folytatták Magyarország méhészei kongresszusi tanácskozásait. Az ünnepélyek csarnoka ma is megtelt érdeklődő méhészekkel és méhésznőkkel. Az üléset Wekerle Sándor elnökölt. Néhány rövid szóval megnyitotta a kongresszust és felkérte Borszéky Soma nyug. miniszteri tanácsost, hogy előadását a »mézértékesítésről« tartsa meg.

A nagy figyelemmel hallgatott, szakszerű előadás kapcsán Borszéki a következő határozati javaslatot terjesztette elé: Mondja ki a kongresszus, hogy a magyar méhészet jövőjének biztosítása céljából elkerülhetetlenül szükségesnek tartja, hogy itt a fővárosban egy szabályilag szervezett »Raktári szervezet« létesíttessék oly célból, hogy ezen vállalat a tagok eladó méhtermelvényei számára piacot szerezzen, illetve a termelvényeket eladás végett átvegye és esetleg a szövetségi tagoknak a beszolgáltatott áru értékéhez képet előleget adjon.*

A nagy tetszéssel fogadott előadáshoz és határozati javaslat-hoz többen hozzászóltak. Báró Ambrózy ama véleményének adott kifejezést, hogy a raktárszövetkezetek helyett tanácsosabb lenne időleges mézkiállításokon és vásárokon a méz értékesítésére törekedni. A raktárszövetkezetek nagy költségbe kerülnek, majd az ilyen időleges mézkiállítások és vásárok költségbe nem kerülnek. Nagy tetszéssel vették tudomásul, hogy áldozatkészségéről ismert Liebner elnök a mézelárusítás céljaira ingyen raktárt bocsát a méhészek rendelkezésére. A kongresszus Wekerle indítványára elhatározta, hogy a kérdést tanulmányozás és a jövő kongresszuson való jelentéstétel végett az orsz. magyar méhészkongresszusnak adja ki.

»A méh természetrajzából« cím alatt dr. Bálint Sándor muzeumi őrsegédnek érdekes előadását Bácskay Sámuel lelkész olvasta fel. A felolvasást tetszéssel fogadták.

Vámosy Mihály volt a harmadik felolvasó: »A méhlegelő

javitásáról tartott kitünő értekezést s előadása végén a következő határozati javaslatot terjesztette be:

»A magyar méhészek első országos kongresszusa konstatálja, hogy a méhlegelő az ország legtöbb vidékén nem olyan, a minő Magyarország különben gazdag flórájánál és a kedvező éghajlati viszonyoknál fogva lehetne és a milyennek lennie kellene, hogy a méhészetbe fektetett tőke és munka folytonos kockázatnak kitéve ne lenne. A kongresszus a méhlegelő javítását sürgősen szükségesnek tartja, mire nézve a következőket javasolja és ajánlja: kéressék fel a kormány, hogy a méhlegelő feljavításához szükséges fák, nevezetesen a szurkos akác, fürtös juhar, kis- és nagylevelű hárs, aylanthus, sophora paponicza, bignonia és koelreutheria tenyésztéséről gondoskodják és hogy ilyen fák az állami faiskolákban és erdészeti hivataloknál legyenek ingyen kaphatók; továbbá utasítsa az utépitési hivatalokat és a többi állami intézmények, valamint a vasutak igazgatóságait, hogy a közutak, vasutak, közterek, állami épületek, terak mentén és környékén első sorban az eperfák mellett mézelő fákat ültessenek. Hason oda továbbá a magas kormány, hogy a káptalanok, városok és községek is gondoskodjanak mézelő fák ültetéséről. Utasítsa a vándortanítókat, hogy előadásaik alkalmával el ne mulasszák a közönséget a mézelő fák ültetésének hasznára figyelmeztetni és nekik ily fák beszerzésénél kezükre jární. Végül kéressenek fel a méhészeti egyesületek is, hogy a méhlegelő javítása érdekében erejükhez képest, a maguk részéről minden lehetőt tegyenek meg, hogy a kongresszus határozatát hajtsák végre és a történetekről a jövő kongresszusok számoljanak be, illetve tegyenek a további teendőkre nézve javaslatokat.« A határozati javaslatához többen szólottak hozzá. — Bácskay Sámuel elfogadja a határozati javaslatot és azt vitatja, hogy az agyagos földben termő akác nem ad mézet. Ezzel szemben Binder Iván hivatkozott budai méhesére, a mely körül az agyagföldben lévő akácok vannak, a melyek sok és jó mézet adnak. A határozati javaslatot különben egyhangulag elfogadták.

Az utolsó előadást egy nagyfontosságú szakkérdésről »a méh-
lakások és keretméret egységéről« czimmal Binder Iván, az egyesület buzgó szerkesztő-titkára tartott nagy tetszéssel fogadott előadást. Határozati javaslata a következő:

Mondja ki a kongresszus, hogy tekintettel arra, hogy a jelenlegi országos szabvány-kaptár a hazai hordási viszonyoknak és tenyésztési céloknak általában megfelel és olyan belszerkezettel bír, a mely a kaptárnak az egyes vidékek hordási viszonyaihoz, vagy a különböző tenyésztési célokhöz való átalakítását lehetővé teszi, anélkül, hogy a kaptár szabványos jellege veszítene, tekintettel továbbá arra, hogy ez idő szerint más, általánosan kedveltebb és jobbnak elismert kaptár nem létezik, ezen kaptárt továbbra is megtartani kívánja. Tekintettel azonban a nagyobb méhtelepek tulajdonosainak kívánságára, a kik a gyorsabb kezelés szempontjából a kaptárban három sor keret helyett csak két sort alkalmaznak, kimondja a kongresszus, hogy az ilyen kaptárt is — ha különbeni berendezésével és a keretek szélességével a szabványkaptárral azonos — országos szabványkaptárnak ismeri el hasonlóan, mint az olyan kaptárakat, a melyek költőfészke csupa egész keretekkel van ellátva.

A határozati javaslat körül élénk vita indult meg. A kongresszus végre elhatározta, hogy ezt a határozati javaslatot is jelentéssel végezt kiadják a kongresszus intéző bizottságának. Ezután a körül indult meg a vita, hogy a jövő évi kongresszus hol legyen megtartva. Miután megegyezni nem tudtak, a hely megállapítását szintén az intézőbizottság gondjaira bízták.

A kongresszus intéző bizottságának tagjai a következők lettek: Elnök: báró Ambrózy Béla, alelnökök: Liebner József és Vámosy Mihály, titkár: Binder Iván, pénztáros: Kühne Ferencz. Tagok: Bodor László, Borszéky Soma, Hummer Nándor, Imrey Ferencz, Matuska István, Niamesny Gyula, Popovics László, Szöcs András, Tichy Miklós, Vadászfy Jenő és Wieder József.

A kongresszusok állandó diszelnökének nagy tetszéssel Wekerle Sándort választották meg, a ki azzal a kijelentéssel fogadta el a megtiszteltetését, hogy nem diszelegni akar, hanem ki akarja venni részét a komoly munkából, azért elvállalja a diszelnökséget, abban a reményben, hogy munkásságával használhat a méhészet ügyének.

Wekerle dr. eme nyilatkozatát a kongresszus hosszan tartó lelkes éljenzéssel fogadta.

Végül Szalay Ottó mondott köszönetet a védnöknek, a ki,

ugymond, mint egyes fényes meteor, az apró csillagok közé jött, hogy fényt adjon, hogy irányt mutasson és hogy maga köré, a méhészet köré csoportosítson számosakat. Wekerle néhány szóval megköszönte a figyelmet és az elméleti tanácskozásokat berekesztettnek nyilvánította

Kirándulás Kakucsra.

23-án reggel 7 órakor a nyugati indóháznál egy hosszú különvonat várt a kongresszus tagjaira, hogy Inárcs Kakucsra szállítsa, hova Liebner József nagybirtokos, kongresszusi elnök meghívta.

Sűrűn permetező, hűvös eső előzte meg az indulást és semmi biztató jel, hogy az idő jobbra fordul. A méhészek táborában azonban ez nem lankasztotta a lelkesedést. Mintegy négyszázan indultak el, közöttük *Wekerle* dr. is.

A Kakucsi állomásnál egy beláthatlan hosszú kocsisor várta az érkezőket.

Megérkezésnél *Liebner* és neje fogadták a vendégeket, a kiknek nagy meglepetésére, a rossz idő miatt, hatalmas sátrat improvizáltatott a házi gazda, mely célra a jóságos háziasszony diszes virágos kertjének jó részét áldozta fel.

A sátor alatt terített asztalok vártak az érkezőkre s a vilásreggeli elfogyasztása után *Wekerle* védnök megnyitotta a kongresszust.

Ennek első tárgya volt az, hogy 1897-ben hol tartassék a méhészeti kongresszus?

Bodor László kongresszusi alelnök felolvasta Kolozsvár város polgármestere táviratát, melyben a kongresszust 1897-re Kolozsvárra hívta meg.

Ezután első sorban megtekintették a Liebner méhészetét a házi kertben, mely egy csinos Mayer-Liebner-féle kaptárokkal beállított pavillonból és több, hasonló kaptárokból készült duczokból áll.

Sűrűn szakadó esőben folytak ezután a kísérletezések. *Binder* Iván a cognac-főző készülékkel tett kísérletet, mely a zimanós időben nemigen akart engedelmeskedni; de elvégre mégis megindult és kristálytisztá könyecseppekben tudatta, hogy az any-

nyiak részéről óhajtott metamorphozis megtörtént. Annyi cognac gyülemlett össze, hogy meg is izlelhattuk s a kifogástalan ital azt bizonyítja, hogy nagyonis beválnék a francia gyártmány, ha egy kissé *engedékenyebb* volna. E készülék szerkezete minden eddig ösmert lepároló készüléktől eltér, a mennyiben a lepárolandó folyadék a zárt medenczében, petroleummal hevített tányérokra csepeg, az alkohol gőz folyadékká fejlődik a lehűtés által, míg a felhasznált bor egy másik csöven kifoly.

Megtörtént a mézpergetőkkel is a kísérletezés. Hat féle pergető vétetett kísérletezés alá s ezek között a legkitünőbbnek bizonyult a Hirschman pergetője, mely jóval felülmulta valamennyi versenytársát és a kiállító megnyerte a Liebner részéről a legjobb pergetőre kitűzött 25 frt jutalmat, a ki azt nagylelkűleg a méhészegyletnek ajánlotta fel. A kik ezt a pergetőt működésében is látták, kedvet kaptak ahhoz; még eddig azonban nincs forgalomban, hanem remélhető, hogy Hirsman gyárilag is elő fogja állíttatni.

Rónay „szabadalmazott“ óriás kereteinek épített *kerék* pergetője is kísérlet alá jött, de a gyakorlat próbatüzét épen nem állotta ki.

Bemutattatott a műlép készítés is, a mi ezuttal csak a Rietsche-féle készülékkel volt eszközölhető és a Binder Iván nagy mester kezében. daczára a kellő berendezés hiányának s hogy szakadó esőben, hűvösen kellett dolgozni -- elég jól sikerült.

Abend András vándortanító a VI-ik kerület elősmert derék *műdobolója* itt is szerepéhez juthatott. Boldogságtól sugárzó arcczal fogott a munkához, kitünően kitelepítette öreg fészkéből a családot, hamarosan föl is szabta a lépeket keretekbe és áttelepítette a népet keretes kaptárba s mindez megtörtént, mi alatt egy jó pipa dohány a fenékgig égett.

A kísérletek alatt átázva és átfázva, ismét a sátor alá szólitott a vendégszerető házi gazda, hol gazdagon megrakott asztalok mellett bő kárpótlást nyertünk a nap viszontagságaiért.

Ott foglalt helyet a házi asszony, családja és a megye notabilitásai közül néhányan; jelen volt több hirlap-tudósító is.

Jó magyaros ebéd, kitűnő bor és cigányzene, csakhamar felvillanyozta a társaságot és megkezdődtek a pohárköszöntők

Az elsőt a házi gazda mondta a *király és királynéra*; utána *Wekerle Sándor* dr. köszöntötte fel a házi asszonyt. *Ambrózy* báró *Wekerlét*, *Rodiczky* Jenő a jelenlevő nőket, *Abafy* a háziasszonyt, *Niamosni Vamossit*; *Szőcs András Borszéki Samut*, *Bácskai Sámuel Wekerlét*; *Wekerle Ambrózy* bárót; *Wekerlének* mindkét, szellemes ötletekben gazdag pohárköszöntőjét megéljenezték és megtapsolták. Ez után *Borszéký Bodor Lászlót*, *Bodor Rodicskyt*, *Rodiczky Ambrózyt*, köszöntötték fel; a társaság kitünő hangulatban volt és még számosak érdemeit méltatta, u. m. *Matuska István*, *Binder Iván*, *Kovács Antal*, *Sötér Kálmán*, *Kühne Ferencz*, *Bácskay Sámuel* stb. stb.

Az ebédnek öt óraker volt vége. Ekkor fénykép felvételek történtek, megörökítendő a magyar méhészeknek ezt a feledhetlen ünnepét.

Hat óraker a társaság szakadó esőben indult el az indóházhoz, hol a különvonat várt.

Megázva érkezünk fedél alá, de azért az inárcs-kakucsi együtletet minden méhész, mint legkedvesebb emléket őrizi szívében és hálásan fog visszaemlékezni azokra az órákra, melyeket az áldozatkész házigazda és neje páratlan szivessége és előzenysége ünnepé avatott fel.

A méh-kiállítás.

Az állatkiállítás területén aug. 20-án délelőtt nyílt meg az élőméhek kiállítása. Kis területet foglal el ez a kiállítás az előbbiekhez képest, de annál gazdagabb s annál szebb fejlődését mutatja a méhészetnek.

A nagy térségnek az Erzsébet királyné utja melletti oldalán volt elhelyezve a kiállítás, összesen mintegy 30 kiállító pavillon, méhszin-duczok, köpük és kasokban.

Délelőtt 10 óra tájban szép közönség gyűlt egybe az állatkiállítás területén a miniszter fogadására. Ott voltak: *Wekerle Sándor*, *Schmidt József* kiállítási igazgató, *Krisztinovich Ede* a mezőgazdasági csoport igazgatója, báró *Ambrózy Béla*, báró *Malcomes Jeromos*, *Matuska Imre* fővárosi tanácsos, *Vörös Kálmán* kir. tanácsos, *Máday Izidor* min. osztálytanácsos, *Sötér Kálmán*, *Liebner*

József, Rodiczky Jenő, Rombay Dezső, Vámosy Mihály a méhkiállítás rendező bizottságának elnöke és mások.

Pont tíz órakor érkezett meg Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter, kit az egybegyűltek lelkes éljenzéssel fogadtak.

A minisztert Bedő Albert államtitkár távollétében Vámosy Mihály üdvözölte a következő beszéddel:

»Kegyelmes Uram! Kedves méhésztársaim! Az ezredéves ünnepélyek alkalmával a magyar méhész-egyesület méhészei elhatározták, hogy élőméhekből kiállítást rendeznek. E kiállításban van szerencsém önöket üdvözölni és kérem Excellenciádat, kegyeskedjék kiállításunkat megnyitni.«

A miniszter erre a következő beszédet mondotta:

»Tisztelt uraim! Örömmel jöttem az ezredéves ünnepek közepette e kiállítás megnyitására, a melyet Magyarország méhészei rendeztek. A méhek tulajdonságai: a szorgalom, előrelátás és takarékoság azok a tulajdonságok, a melyek a gazdát nehéz munkájában segítik és a haladást előmozdítják. Ép ezért a méh megérdemli, hogy a gazda rokonszenvvel forduljon feléje. Nincsen a termelésnek oly ága, a melyet kevésbe venni vagy kicsinyelni szabad volna, de legkevésbé szabad ezt tenni azzal a termelési ággal szemben, a mely a kisgazdának kevés költséggel szép jövődelmet biztosít. A magyar méhészet fejlődésének és a méhészek munkásságának szép bizonyítéka a kiállítás, a mely a haladottabb államok figyelmét is magára fogja vonni. Nem hagyhatom említés nélkül azokat a kiváló méhészeti szakmunkákat, a melyek a jelenlevő Ambrózy és Sötér uraktól legujabban megjelentek s a melyek jelét adják méhészetünk fejlődésének. A mai kiállítás sikerét kedvező előjelnek tekintem magyar méhészet felvirágozására. És csak örülni fogok, ha a jövő fejlődés el fogja tüntetni azokat a hézagokat is, a melyek a méhészet terén eddig mutatkoztak. Ujból üdvözlöm önöket s a kiállítást ezennel megnyitottnak nyilvánítom.«

Miután még Vámosy hosszabban vázolta a magyar méhészet fejlődését és a jelen kiállítás történetét, a társaság a kiállítás meg szemlélésére indult. A minisztert Borszéký Soma nyug. miniszteri osztálytanácsos, mint a kiállítás csoportbiztosa kalauzolta. A miniszter majdnem minden egyes kaptár előtt megállt, hogy a kiállítókkal néhány szót váltson.

A kiállítás általában fényesen sikerült. A fénypontja azonban a Binder István pavillonja, mely 72 méhcsaládra van berendezve és részben benépesítve több fajta méhvel, Palsoviczky János és társa (Tisza-Dada) több méhcsaládot állított ki egy általuk kombinált, 45 méhcsaládra berendezett vándorkocsiban, mely igen jól van konstruálva, különösen pedig könnyű kezelhetősége miatt mintául szolgálhat.

Kiállítottak még: *Parthy* Károly, fiókos kihuzható kaptárt, *Nemesszeghy* Kálmán »vonatos» kaptárt benépesítve. Ezek a kaptárak általános figyelem tárgyai voltak; sok méhész kívánta ösmerni az olyan kaptárak előnyeit és hátrányait, melyekből a keretek kihuzhatók; ezuttal azonban határozott meggyőződést a kiállított kaptárakból nem merithettünk; egyrészt azért, mert a közepesen is alól álló törzsökkel volt dolgunk s másrészt azért, mert az áttelepítés a kiállítást megelőzőleg rövid idővel történhetett előbb s e miatt nem volt idejük a méheknek, hogy ragasztó szerükkel kétségessé tehesék a rendszer életrevalóságát.

Kitűnő méhcsaládokat állított ki *Horcsák* Mihály (Péteri) kettős Dzierzon-kaptár duczban, *Kobek* István (Bátorkeszi) hatos duczban; *Inrci* Ferencz (Jászberény), kinek jól konstruált anyanevelő kaptárja is elismerésre érdemes; *Lang* Laura (Kis-Horta) négyes álló kaptár duczban; *Musson* Gyula (Üröm), *Maurer* Emil (Debreczen) ki olasz méhcsaládokat is mutatott be.

Igen érdekes a *Kis* János egyszerű és olcsó méhszinje, 20 családravaló lapozó kaptárral berendezve. A méhszin ára 15 frt 50 kr. s azzal demonstrálta a kiállító, hogy olcsón is össze lehet állítani czélszerű méhszint.

Szalai Ottó (Devecser) erős méhtörzsei boxis gyártásra vannak berendezve s azt bizonyítják, hogy ott szerencsésebbek a méhészeti viszonyok, mint a milyen szerencsés a találmány s önkénytelenül eszünkbe jut, mit lehetne ott termelni a méhek természetének megfelelő üzem folytatásával?

Rónai Lajos (Szőlős-Györök) óriás keretű kaptárát, mely a »meggazdagodás útjára vezet« (a hirdetés szerint) ezuttal benépesítve is láttuk. A bemutatott példány nem bizonyított a feltaláló mellett, mert a keretek üresek voltak és a törzs is gyenge.

Meg kell említenem még egy nem mindennapi specialitást. Ez egy ducz, olyan méh-zárkaféle. Nem a hibás rabló méhek javítása céljából készült (mert a javító-rendszerbe rugó reform-eszmék idáig még nem tudtak előre haladni), hanem azért, hogy az anyaméh ne adogasson rendez-vous-t a heréknek, a szabad levegőben, a hol baja is eshetik, hanem, hogy nász-utját tegye meg kényelmesen a kaptárban, a hol drága élete még az esetleges invasio ellenében is védve van, mert a röplyuk elzáratik, a méhek benn sétálnak és mézelnek, abból a mézből, a mi nekik beadatik s ekképen a méheknek sem kell virágról-virágra röpködni és ványolódni egy-egy csöpp nektárért. Az anyaméh számára egy előcsarnok van építve, a melyben a szűz anya kényelmesen végezheti ugy nappali, mint éjjeli sétáit czugmentes helyen és az ott fölös számban levő gavallérok közül oda nyujthatja karcsu derekát az ő szive választottjának. Elképzehetni, hogy ennek a méh-palotának mennyi nézője volt: óraszámra lestük, hogy mikor jelenik meg a királyi alak és hogyan fog szárnybillentéssel igent mondani kéréi valamelyikének; de az anya semmiképen sem akart lemondani *fenhűlés* természetéről és gyalogszerrel nem indult nász-utra, s ennek miatta a herék buskomolyan lézengtek a padozaton, várva a szabadulás óráját, míg az állatvéd-egylet egyik ott levő tagja a röplyilás ki nyitásával megrövidítette a szegény anya nász utját.

Az élőméh-kiállítás teljesen sikerült. Nem a nagyszabásu méretek, nem a látványosság, vagy a nagy anyagmennyiség vonzza oda a közönséget, hanem a kiállított tárgyak választékossága; mert mondhatni, mindent meg lehet találni ott tömk-kastól az üvegfalú kaptárig, így, hogy a ki tanulni akar, itt bőven talál anyagot.

Szurmay Sándor némi diszitésről is gondoskodott, a Kárpátokat ábrázoló mesterséges sziklák között kiállított két méhesládót, melyekből a méhek Ámor száján át közlekednek.

A méhkiállítást a földmivélsügyi miniszter részletesen megtekintette és megelégedésének adott kifejezést.

Különös érdeklődést tanusított az iránt *Wekerle* dr., ki több ízben is megtekintette a kiállítást s az ott látottak és hallottakra tett megjegyzései azt bizonyítják, hogy *Wekerle* ezen a téren sem kezdő.

A jury tagjai: Báró Ambrózy Béla, Imrey Ferencz, Liebner József, Matuska István, Sötér Kálmán, Szócs András, Vadászfy Jenő és Vámoesy Mihály rögtön megkezdték működésüket.

A bírálat credményét lapunk jövő számában fogjuk adni.

A méhesből.

Ebben a hóban végezni kell a méhek eltelelését. A ki augusztusban rendezte a családokat, most csak felülvizsgálja, hogy ha esetleg anyátlanság van, vagy a méz készlet megfogyatkozott, segíthessen a bajon. Ha augusztusban elmaradt a családok rendezése, azt most már nem szabad tovább halasztani, mert néha már szeptember végén olyannyira lehül a levegő, hogy az építmény szétszedése ártalmára volna a méheknek. A rendezés mikéntjét már többször leirtuk e lapokban, tehát azt felesleges ismételnem, de arra ismét és ismét figyelmeztetem minden méhésztársamat, hogy a mézben ne fukarkodjék, méh kenyeres lépekről gondoskodjék s ne feledkezze meg a levegőről sem, mert ha benn a kaptárban nem hagyunk elegendő levegőt, elpusztulhat az egész család. Ezért én az alsó sor keretét (az álló kaptárnál) üres lépekkel töltöm meg s a fekvő kaptáraknál szintén gondoskodom üres lépekről, a melyek a hátsó részben helyezendők el.

A családok rendezése, vagyis az elhelyezés után mindaddig maradhatnak a családok a téli melegebb takaró nélkül, míg a hűvösebb idő beáll. Mikor már erős derek vannak, végezzük ezt a munkát is; takaróul a *papírt* leginkább ajánlom.

Az idén sok bajt csinál a darázs is, nemcsak a szőlőkben, gyümölcsösökben, hanem a méhesekben is. A méhesekben legveszedelmesebbek akkor, midőn az idő annyira hült, hogy a méhek csak a déli órákban röpülnek ki. A darázs hűvösebb időben is kirepül és nagy előszeretettel látogat a méhesbe, hol hűvös időben kevés az ellentállás és megrakodva távozik onnan a darázs.

A darázsokat okvetlenül pusztítani kell; fészkeket semmisítsük meg s csalótekkal fogdossuk el. Én légyfogókat teszek ki a darázsoknak, minőt a légy ellen rendszeren használni szoktak (üvegből való). Ezekbe apróra vagdalt főtt fűgét teszek. Némely

nap háromszor is kiürítem, olyan sok darázs kerül a légyfogóba. Mézet, cukrot, vagy mézes, cukros-vizet nem szabad a légyfogóba tenni, mert akkor a méhekben is nagy kárt tennénk.

J. Juhos Márton.

A méz besüritése.

A méz besüritésének kérdése annyira fontos és nálunk annyira acuttá vált, hogy egy-két közönséges kísérlettel, melyeknél az ellenőrzés rendszeren csekély szokott lenni — végérvényesen eldönteni nem lehet. Nagyon sok irányu és minden lehető óvintézkedésekkel végrehajtott sorozatai a kísérleteknek szükségesek ahhoz, hogy a meddő vitatkozásoknak véget vetve, a kérdést szilárd, kísérleteken nyugvó tények alapján vitathassuk meg. Belátta azt alólírott bizottság is s elhatározta, hogy Bálint Sándor dr. bizottsági tag tervezete alapján a következő kísérleteket hajtja végre:

Mindenekelőtt figyelembe veendő a párhuzamos kísérleteknél, hogy *raj-állapotba helyezett anyás-, raj-állapotba helyezett anyátlan-, rendezett visznyok között lévő, — de a kísérlet megkezdésekor (és tartamára) meganyátlantot, családdal végezünk-e a kísérleteket?*

Továbbá, hogy jó hordás, vagy gyöngé hordás idején kísérletezünk-e?

Igen fontos, hogy vajjon egészen új kaptárokban vagy régebbi használatban levőkben kísérletezünk-e? Az egészen újak, főleg a fűrészporral, mohával stb. töltött kettős faluak nagyon nedvszívók (hygroszkopikusak.) Ezért jobb a régi kettős falu kaptár, melynek belső felületét a méhek már telítették viasszal s így kevésbé nedvszívók, legcélszerűbb a viaszpasztával beeresztett deszkából készült kaptár, melynek nedvszívó képessége semmi.

A kísérletekhez mézet és nádcukorszirupot használunk és pedig mindenkiket 30° és 50° Beaumé sűrűségben.

Mindenik kísérlet a fészekben is és a mézkamrában is végrehajtandó.

A kísérletek alatt a hőmérsék (a kaptárbeli és külső) továbbá a levegő vízpára tartama (ugy belül, mint kívül) pontosan mérendő.

Ugyanazon alkalommal sodronyhálós körülvett keretben is adunk be oldatot és hordatunk is föl.

A fölhordásra szánt oldatok tévedés kikerülése céljából kárminoldattal festendők.

Kísérletek alatt a méhmenőke sodronyhálójával zárandó el egyszer, máskor nyitva hagyandó.

Fontos a kísérleteknél az is, hogy a lehetőségig egyforma erős családokkal dolgozzunk. Ezt mérés által ellenőrizzük, ezért szükséges, minden — a kísérlethez használt — kaptár és építmény tiszta (netto) súlyát számon tartani, hogy így a népesség súlyát könnyen és biztosan megkapjuk.

Hogy pedig a kísérletek alatt végbemenő munka mineműségéről még határozottabb adatokat kaphassunk, igen jó egy jó közepes (ismert súlyu s ebből ismert valószínű egyén számu) családnál a rendes (normális) viszonyok között végzett munkája közben fejlesztett szénsavat, vizgőzt és meleget ismerni, hogy ugyanezen tényezőket a kísérletek alatt is figyelembe véve, összehasonlíthassuk.

A kísérletek időtartama legalább 2×12 óra, lehet azonban több is, de az összes kísérletek egyforma időtartamuk legyenek, különben vesztenek bizonyító erejükből.

Idealis állapot volna, ha a kísérlet alatt álló családok egy-egy jókora szoba nagyságu (tehát körülbelül 160—190 köb. m. ürtartalmu) hézagban helyzetnének el s a hézag egyik oldala kettős (egy-mástól 5—8 cm. távolra elhelyezett) hálóból álló fallal volna el látva, hogy a méheknek legyen elegendő világos terük a röpködésre, de ki ne mehessenek.

Tekintetbe veendő végül a behordott nektárban végbemenő vegyfolyamat (nádcukorból lesz szőlőcukor, gyümölcszucker) következtében szenvedett vízveszteség, a mely szintén elősegíti a méz besűrűsödését, továbbá — bár kevés — a méhek nyálával belekerülő állati fehérje, mely szintén hozzájárul a besűrűsödéshez.

Íme ez az út, a melyen a méz készülésének és besűrűsödésének kérdését megoldani igyekszünk. A ki csak egy kísérletet végzett ezen a téren és egy kis gonddal végezte, az el tudja képzelni, hogy ilyen kísérlet-sorozat végrehajtása mennyi időbe és munkába kerül. Épen ez az ok, amiért alólírott bizottság ebben az évben a kezdetnél maradt, mert idejével egyikünk se rendelkezhetett szabadon. Hanem az út ki van jelölve, a munka meg van kezdve, reméljük, hogy a cél is elérjük.

Eddigi kísérleteink és azok eredményei a következők:

Az I. és II. kísérlet rajállapotba helyezett családdal történt. A III. (kettős) normális állapotú családdal.

I. Nedves 24° C. hőmérsékü időben 30° (Baume) 18" R.-nél hig méz rostély alatt adatott be a fészek közepébe. 50 óra múlva 35"-ra sűrűdött be.

II. Ugyanezen családdal karminnal füstött 30"-os mézet hordattunk föl a fészekbe. 50 óra lefolyása alatt 37"-ra sűrűdött (az időjárás folyton erősen nedves, meleg).

III. Kettős kísérlet. Rostély alatt és főlhordásra való füstött méz egyszerre adatott be A: időjárás száraz és nagyon meleg (28—30° C.). A rostély alatt lévő 50 óra leforgása alatt 37"-ra sűrűdött be. A főlhordott 42"-ra.

Kolozsvár, 1896. VIII.

Bodor László,

Bálint Sándor dr.

Szemle.

□ *A méhek nem kezdik meg az ép gyümölcsöt.* G. H. Allen tapasztalta, hogy az idén a legjobb cseresznyéje a fán hasadozott meg. Az ilyen megrepedt cseresznye-szemeket a méhek rövid idő alatt kiszívták egytől-egyig. Hogy megtudja a valót, sértült és ép szemeket tett a méhmenőke elé. A sértülteket azonnal tömegesen lepték el, míg az ép sértetlenül maradt ott. Ekkor az ép szemeket cseresznye-lével kente be, oly bőven, hogy lecsöpögött róluk. A méhek odahagyva munkájukat, a cseresznye édes nedvét nyalták fel nagy mohósággal s bár a kísértés elég nagy volt, a nedv fölnyalása után ott hagyták az ép szemeket. Ekkor ezeket is megsértette. Azonnal kiszívták. (Americ. Bee Journal, 1896, jul. p. 466)

= A lapunk egyik előbbeni számában ismertetett Enge-féle lekúpoló gép az augusztusban kapott értesítés szerint az eladónál helyt 150 márka.

+ Franciaországban 1894 ben 87 megyében volt 1,562.123 méhkas.

A termelt méz 6,912.261 kgr.

A » » » összes értéke 9,747.875 frank.

Egy kgr. méz középértéke 1'41 frank.

A termelt összes viasz 2,103.529 kgr.

A » » » értéke 4.579.413 frank.

Egy kgr. viasz középértéke 2'12 frank.

(La Revue eclietique d'apiculture után a milanoi Apicoltore juliusi számából.)

> *Későn virágzó mézelő növény.* Decaux úr írja az Apiculteur 1895. deczemberi számában, Somme departementban (megye) egy barátja nagy mennyiségben termesztett az Impatiens glandulyera Royle = Impatiens Reylei Walp nevü disznővényt. Szeptemberben

a terebélyes és dúsán virágzó növények a szó szoros értelmében el voltak lépve a méhektől. Pedig a falu egyetlen méhésze 5—600 méternyire lakott s a legközelebbi tanya $2\frac{1}{2}$ —3 kilométernyire volt. Tchéat tekintélyes távolságról jöttek a méhek.

Természetes ennek az Indiából behozott s már eléggé meghonosult (acclimatisált) növénynek nagyon könnyű. Védett helyen 4—5 cm. mély barázdákban 8—10 cm. távolra vetjük el a magvakat szeptemberben. Tavasszal, midőn 8—10 cm. magasak, kitiltetjük őket. Julius közepére már 1.50 méter magasak s szép virágok borítják. Szeptemberre 2—2.50 méter magas lesz a dús ágazattal bíró törzs s minden új hajtás újabb virágokat hoz. Egész a beálló fagyokig. Nagy mennyiségű magot is érlel, melyek, tokjaik fölrobbanván, elszóródnak. Így terjeszkedik a természetben a növény. A tyukok különös előszeretettel eszik magvait s Decaux ur barátja azt tapasztalta, hogy azok a tyukok, melyek az Impatiens glanduligera magvaival táplálkoztak az ősszel, télen sokat tojtak.

× A canadai »Formers' Advocate« után közli az Americ Bee Journal ez idei augusztus 6-iki száma, hogy Belgiumban 1896. július elsején a mézvásárt szabályozó következő törvény lépett életbe: »Jelen törvény értelmében a »méz« elnevezés kizárólag azon anyagra alkalmazható, melyet a méhek a virágok nektárjából, vagy a növényekről gyűjtött más nedvekből készítettek. Más anyaggal táplált méhek készítette méz (kivéve ha télire való ellátás céljából adnak nekik más anyagot) oly névvel jelölendő meg, mely kitüntesse, hogy minő anyagot adtak a méheknek, pl. cukor-méz, glucose-méz, vagy vegyített méz.

Az ilyen pótlékokkal vagy keverékekkel, vagy más idegen anyaggal kevert mézek »mű-méz« névvel, vagy »méz ilyen-amolyan anyaggal keverve« körülírással, vagy olyan megnevezéssel látandók el, amely a méz nevezet használatával nem okoz zavart.

Tilos az eladása minden olyan méznek, amely $1\frac{1}{2}$ -nél több himport, viaszot, vagy más, vízben oldhatatlan anyagot, vagy 0.5%¹⁰⁰-nál több ásványi alkotórészt, valamint tilos az eladása minden megromlott méznek. Mézet, vagy kevert mézet tartalmazó edények olyan felírásokkal látandók el, melyek a törvény követelményeinek megfelelő világossággal tüntetik ki az edény tartalmát.

* * *Vad méhek vadászása Louisianában* (Észak-Amerika). A múlt télén és tavaszon két méh-vadász (H. C. Ahlers-Lee-ből La. és H. Hooks New-Orleansból) 72 méhes fát vágtak ki, csupa cyprusfát. Két fában 2—2 család volt. Egy üregben 5 fiatal mókus csontváza, 3 üregben egy-egy öreg mókus csontváza, egy üregben 9 madártojás, egyben 2 nagy kigyó volt.

A 72 fát 33 különböző napon vágtuk. Egy nap alatt leg többet 6-ot vágunk. Hatot találtam a legtöbbet egy nap alatt,

mig Hooks 13-at is talált egy nap. Zsákmányunkat a következőleg becsültük meg.

Méhekkal együtt megmentett anyaméh 50 cent, lép 10 cent, viasz 26 · 29 cent fontonként. Méz 50 cent gallononként (1 gallon = 4543·487 cc.) A legjobb fa 3 dollár 94 cent. Három fa nem hozott semmit, mert fiatal rajok voltak benne, melyek vagy elvesztek, vagy egyesíteni kellett őket.

Megmentettünk 50 méhesaládot, kaptunk 261 lépet, 152 font (pound = 497·656 gr.) és 6 uncia viaszot, 829 gallon mézet. Együttes értéke: 110 dollár 34 cent.

Észak-Amerikában, Canada, Coloradó és California államoknak már van a fiasítás-rothadás orvoslására törvényük s Canadában 5700 esetben gyógykezelték a törvény értelmében a családok és lakok szétrombolása nélkül jó sikerrel. Most Wisconsin állam ndított agitatót a fiasítás-rothadás-törvény megalkotása tárgyában. Wisconsin egyike Amerika legjobb s legszebb mézet produkáló államainak. A méhészeknek szétküldött fölszólító ívek a következő kérdésekre kérnek választ:

1. Név.
2. Foglalkozás.
3. Hány méhesaládja s hány kiló méze van jelenleg?
4. Van-e fiasítás-rothadás méheik között?
5. Lakhelye környékén észelt-e fiasítás-rothadást?
6. Óhajt-e ön törvényt méhei védelmére?
7. Van-e szándéka befolyását érvényesíteni a törvény megnyerésére?
8. Van-e szándéka támogatni szövetkezésünket?

Egy méhész panaszlik az Americ. Bee Journal-ban, hogy 36 családja rendkívül »mérges«, »szurós«, ugyannyira, hogy fátyollal és füstölővel felszerelve is alig tud velök dolgozni s a közeli szomszédok (300–400 lábnyira laknak a méhestől) közül is több gyermeket s nagy embert megszurtak. Az igaz, hogy a mézkamrát július közepéig kétszer töltötték meg s valószínűnek tartja, hogy még 1-szer vagy kétszer meg fogják tölteni. Tanácsot kér megszelidítésökre, mert a tavaly ugyanezek a családok oly szelidek voltak, a méhesben közöttök nyugodtan olvashatott újságot, holott az idén a méhes határán túl is üldözik. Dr. Miller azt válaszolja, hogy minden valószínűség szerint csak 1–2 család lesz ilyen vad. Ezeknek cserélje ki az anyjukat csendesebb vérnérsékletű családokból származó fiatal anyával. Nehány nap mulva meg fognak csöndesedni. (Americ. Bee Journal. 1896. jul. 30.)

+ *Külföldi mézárak. Amerika.* Chicago, aug. 1. Keretes. Legfinomabb (fancy) fehér méz, kerep-méz 15 cent. No. 1. (elsőrendű)

fehér 12—13 cent. Legfinomabb sárga (amber)* 10 11 cent. No. 1. sárga 7—9 cent. Legfinomabb sötét 9 10 cent. No. 1. sötét 7 cent. Pergetett méz, fehér 5—7 cent, sárga 5—5½ cent. sötét 4½—5 cent. Méhviasz 25—27 cent per pound.

A múlt hónap némi ajánlatai zárult uj, keretes mézben. A jobb minőségüért 14—15 centet kértek, de a jelentések szerint vásár nem igen volt. Legnagyobb része augusztusra maradt. Tehát a közelebbi vásárokat ezek fogják alkotni részben.

Buffalo. N.-Y. július 24. Keretes. Legfinomabb 12—14 cent. No. 2. 9—10 cent. No. 3. 4—8 cent. Pergetett minőség szerint 3—5 cent.

New-York. N.-Y. június 24. Nincs kereslet semminemű keretes mézben. A déli államokból folyton érkezik az ujonnan szüretelt méz.

Szívesen veszik a közönségest 50—52 cent, a jobbat 55—60 cent per gallon. Méhviasz lanya, 26—27 cent.

San-Francisco. Calif. jul. 22. Keretes. Fehér 11 12½ cent, sárga 7½—10 cent. Pergetett. Fehér 5 5½ cent, világos-sárga 4½—4¾ cent, sárga tiszta 3¾ 4 cent, sötét 2¾—3 cent.

Raktáron ezen központban kevés van s legnagyobb része még 1895-ből való. Az idén, úgy látszik, kevés californiai méz lesz. Mivel kivitelre a kereslet gyöngye, a készlet elégséges.

Méhviasz minőség szerint 22—26 cent.

(Americ. Bee Journal 1896. aug. 6.)

Franciaország.

Méz. A beérkezett jelentések szerint a méz-szüret — főleg a legfinomabb minőségüben — a közepesen is alól van. Ennek dacára az árak hanyatlanak. Ezelőtt legfinomabbért fizettek 125 frankot, most a nagykereskedők csak 122—123 frkot adnak. Oka ezen árcsökkenésnek abban gyökeredzik, hogy a vidék nagy része, mely, eddig csak másodrendű mézet termelt régi módszerű kasokban, most keretes rendszer szerint méhészkedve, olyan finom mézet produkálnak, mely versenyezhetik a gatinai-i legfinomabbal. És ezt a mézet 100—110—120 frkon kínálják a nagykereskedőknek, akik természetesen nagy mennyiségben veszik. Ezért igen nagy veszély fenyegeti a híres gatinai-i mézet s nagyon szépet és jót kell termelniök, hogy régi hírnevét megőrizze. A fehér 85—90 frank.

Havre-ban a méz csendes irányzatú a Chiliből érkezett nagy mennyiség miatt, A vevők tartózkodók. Fehér 70—75 frank, sárga 65 frank, vörös 60 frank.

* Amber-Colovred Melleus névvel a természetes sárgaszínű méz színét illetik, közel rokonszín a borostyánkő (Bernstein) színe Olasz-, Francia- és Németországban ezt egyszerűen „méz-színnek“ mondják. Talán magyarul is lehetne.

Viasz. Lanyha. Tisztáért, jótállás mellett 323 - 335 frankot adnak. A készlet nem nagy, de kevés a vevő.

Havre-ban a viasz még mindig jó keresletnek örvend, de oly kevés az ajánlat, hogy nem fedezi a fogyasztást. Porto-rico-i és santa-domingo-i 330 fr; chili-i 340 - 350 fr. Marseille-ben: algéria-i 335 fr; corsikai 335 fr; marocco-i 340 - 345 fr; levante-i 345 - 380 fr; aden-i 340, mozambique-i 340 - 350 per 100 klgr. Bordeaux-ban franciaországi a származási helyek szerint: 300 - 360 fr.-ig változik.

Vegyesek.

— *Második méhészeti kongresszus.* E helyütt is örömmel értesítjük az érdekelteket, hogy az 1897. évi méhésztársaság *Közlőszavát* lesz, annak védnöke, *Wekerle Sándor* dr. megígérte, hogy ez alkalommal is vezetni fogja az üléseket. A kongresszus elnöke *Br. Ambrózy Béla*, alelnökei *Vámossy Mihály* és *Liebner József*. A kongresszus méhészeti kiállítással lesz egybekötve.

— *A «Méh és Világa» Sötér Kálmán* nagyszabásu munkája 2-ik kötete megjelent, e hó folyamán szét fognak küldetni a megrendelőknek.

— *Méh gyilkolás.* Szomorú hírt veszünk Homorod-Almásról. *G. F.* odavaló lakos méhesét megtámadták a rabló méhek, mire *G. F.* a saját köpüi röpnilyását elzárta és mérgezett mézet tett ki. E lelkiismeretlen eljárás következménye a lett, hogy a mérgezett mézet meglepték a méhek s felpuffadva attól, rövid idő alatt elpusztultak. A pusztulás oly nagy mérvű, hogy az egész község méh állománya veszélyben forog. A mérgező keverő ellen perrel léptek föl, s kétségen kívül eljárása, méltó jutalmát veendi. Az eredményt annak idején közölni fogjuk.

— *Egy méhésztársaság jogtalan megadóztatása.* Bihari Zsigmond tagtársunktól a következő sorokat vettük: *Berke Mihály* nagyenyedi polgár és méhésztársunkkal történt, hogy nevezett méhésztársunkat a nagy-enyedi pénzügyi közegek 1882-ben, *mint méhészt*, a méhei után nyert mézeért 3 frt évi harmadosztályu kereseti adóval adóztatták meg és ezen megadóztatás fentartatott évről-évre — egészen mostanig. Tehát a 14 évi jogtalan megadóztatás 42 frtot tett ki, a melyet nevezett méhésztársunk, nem akarva, kénytelen volt ki is fizetni. Véleményünk szerint ez csak tévedésből történhetett, mert lehetetlen, hogy az illetékes pénzügyi közegek ne ösmernék a törvényeket és ne volna tudomásuk arról, hogy a méhésztársaságok termények adómentesek. Kétségen kívüli, hogy ha az érdekeltektől méhésztárs ebben az ügyben felfolyamodást intéz a pénzügyminiszteriumhoz, a helytelenül kirótt adót nemcsak törlik, hanem a már befizetett összeget is visszatérítik.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**
